

DÉLBÁCSKA

V. ÉVFOLYAM
298

Szerkesztőség: Templomudvar 2. szám
Kiadóhivatal: Péter király-u. 30. szám
Sürgőnycim: Délbácska. Telefon 137 sz.

NOVISAD, 1924 DECEMBER HÓ 25
CSÜTÖRTÖK

Előfizetési árak helyben és vidéken:
Egy óra 35 dinár, három óra 105 dinár,
felévre 210 dinár, egész évre 420 dinár.

Egyes szám ára:
1½ Dinár

A hetedik Karácsony...

Az Élet rokkáján megállíthatatlanul pereg az idő, s amíg lassan, apró, alig látható, szemekint futnak az évek, az önmaga felé forduló értelem alig tud számot tenni a történések tartalmával. A kisebbségi életet élő magyar sorsra a mai napon immár a hetedik Karácsony virrad fel és az önmagáért aggódó lelkiismeret azon a hajnalon, amely az Üdvözítő ígérte adta minden népeknek, aggódva teszi fel a kérdést: Jobb-e ez a sors ma, mint tegnap volt? Igéretesebb-e, biztatóbb-e, kilátástalanabb-e, mint az, amelyik tegnap tünt el az Idők végtelen éjszakájában? A kérdésre nem könnyű a felelet, de aki mindenre emlékszik, akinek érzékszervei az élet melléközöngéinek a felfogására is be vannak rendezkedve, az elmondhatja és állíthatja, ez a sors ma biztatóbb is ígéretesebb, mint tegnap volt. Az Idő, a nagy gyógyítómester nem látogat meg senkit a remény ígérete és a gyógyítás bizonyossága nélkül. Az évek egymás nyomában ropognak, s aki látja lépteik nyomát, az tudja, hogy az idők teljessége a mi igazságaink felé vezet. Tegnap még reménytelenül árvák voltunk, s ma úgy kell éreznünk, hogy a hetedik ünnep nagyszerű karácsonyfáján nekünk is tartogat néhány meglepő ajándékot az a sors, amelynek eddig mi voltunk a legkoldusabb kitagadottjai. A legközelebbi választások úgy ígértek, hogy a magyar szó, amely ezt az akarást képviseli, parlamenti képviselőhez fog jutni és nincsen elorzó szándék, amely meg tudná akadályozni ezt a beteljesülést. A hatodik Karácsony felvirradásán még alig volt szó, amelyben hinni lehetett volna. A hatodik Karácsony előestéjén a kutató szem minden remény nélkül kereste az árvák sorsára jutott magyarság ajándékait, de most meg kell látnunk, hogy mégsem vagyunk reménytelen mostohái a sorsnak és örökre kitagadottjai az Időknek, amely beteljesül mindenki felett. Tegnap még reszketeg hangon sirt bennünk az Élet megkivánása és ma harsog, örül és bizakodik az a hang, amely itt e földön élő magyar jövő nemrégén még kilátástalan éjszakájába sikoltott bele. Tegnap még nem is voltunk. Tegnap hazudott még az, aki jövőt ígért és ma minden magyar álomnak ott a beteljesülése a nagy karácsonyfa alatt. Tegnap még testvérek se voltunk és a hetedik Karácsonyon felcsendül valamennyiünk egységé hangolt akarata, mint nagyszerű, wagneri zene. A hetedik Karácsony a nagyszerű jövő biztató ígérteinek bőséges ajándékát hullatja reánk. Száz és százezernyi egybefonódott kéz állja körül az ígért fáját és száz és száz-ézer nyi lélek mohó szomjúsággal várja az ígértek beteljesülését. Mi érezzük, hogy a nagy orvos, az Idő gyógyító munkája nemcsak rajtunk érezhető, de azokon is, akik nemrégén még oktalan, de elmulhatatlannak tetsző gyűlölettel állottak a mi törekvéseink útjába. A rossz szándék és a gyűlölködés kikopnak tengelyeikből, hogy az új évek beteljesülésének hajnalán helyet adjanak a Megváltó parancsának, amely a jószág, a szeretet, a megértés, a megbecsülés és a mindennekkel való megbékülés törvényét hirdette ki ezen az éjszakán mindenkinél. A hetedik Karácsony szürke egén hiába bujkál előttünk a Nap. Mi érezzük jobban, mint valaha a mi igazságunk Napjának fényességét és tudjuk, hogy nincs olyan köd és nincsen annyi sötétség, amelyen át ne tudna sütni. A hetedik Karácsony hajnalán úgy kél föl a remény napja, mint szétcsapó diadalmas és életet adó melegség. A mi didergő és

félig már halotton dermedt tagjainkba visszatér az elorzott élet. Mi újra vagyunk és a krisztusi ígérte végzetlenül jószágának pompázó fényében vidámságra derül az arcunk. A nagy Karácsonyfa alatt még nem mindenki találja meg ajándékát. Száz rongyos, didergő testvérünk mégis befedheti fázós tagjait és ezernyi ezer azon apró emberpalánták száma, akiknek ajkairól ezen a napon felkacag az öröm. Tegnap még nem így volt. Tegnap még testvérek se voltunk, de ma egyé tud már kovácsolni bennünket az öröm. Tegnap még egymást is gyűlöltük és a Megváltó születése emlékezésének mai hajnalán már félmilliónyan állunk az ígértek pompázó fája alatt. Tegnap még koldusok, rongyosak és hitehagyottak voltunk és ma felbogar

szemeinkben a régi öröm tüze. Ma megtanulunk újra hinni, bizni és ma újra keressük az árva testvérkezeket. Új sorsunkban a megváltó születésének hetedik emlékezete a biztató reménykedés isteni ajándékával lep meg bennünket, akik az uttalan utak végtelen országutját csatangoltuk eddig. Tegnap még nem voltak reményeink és ma azokkal gazdagon ébredünk. A hetedik Karácsonyest együtt találja a szétszórt családokat és nincsen senki, aki egyetlen apró ajándékot ne szakíthatna magának az ígértek bőséges fájáról. Ma úgy vagyunk, ahogyan még sohasem voltunk és az örömtől könnyes szemünk hátaltelen tekint a bethlehemi felé, aki ezen az estén a Jószág és Szeretet ígérte adta az árva világnak.

hatósági házkutatás, elfűzés a hivatalokból és mellőzés minden közpályán, megszegyenyítés a nyelv nem tudásért és üldözés a katolikus hitünkért a mi osztályrészünk a multban.

És a jelen talán derűsebb ennél az elborult multnál?

Ime a beruházásokra összehozott államkölcsonok pártcélokra sikkadnak és a munka nélkül maradt éhező emberek nagy tömegei elhagyják az ősi rögöt, melyen jártak tanultak és új rögöt keresnek, melyen élni nem tudnak.

Ebvásáron a keserves verejékekkel összehozott rengeteg adópénz és a rajta vásárolt folyami és tengeri hajók észrevétlenül és szempillantás alatt elfűnnek egy-egy miniszter támasztotta sűrű ködhomályban; vagy pedig blazirt miniszterfiaknak pikáns jeleneteket rögtönöz éretlik bárban és kávéházban a kitarított artista nő; vagy pedig pompás sápok címén vándorol illetéktelen zsebekbe és okoz meglepetést ott, ahol kellene lennie és nincsen.

Az Isten az ő napját egyként föl-támasztja jókra és rosszakra s a termékenyítő erőt megadja az igazaknak és hamisaknak egyaránt: itt pedig más-ként méri a jogot a polgárnak, ha szerbül, másként, ha magyarul beszél; a kiváltságosnak szabad a vásár, ő elsőrangú polgár, a szegény magyar pedig csak kötelességeket teljesít, pénzzel és vérrel adózik, de jogai nincsenek, vagy ha véletlenül van is, nem élhet vele, mert az irredentizmus vádja mered feléje. Még szeretiök sem szabad egymást ezeknek a szegény megbélyegzetteknek, mert a szeretet erőt ad és erőseknek nem szabad lenniök azoknak, aki rá van vetve a cél, hogy ne legyenek többé!

A fiak áhitozzák a tudást mely élni tanít. De élnie nem szabad annak, aki magyar, azért kell öket olyan nyelven tanítani, amelyet nem értenek, hogy a tudás áldásában részesülhessenek, hogy nyomorultan menjen még a megsemmisülésük is, némán, jeltelenül, mint akinek nincsen ki megsirassa, mert a siráshoz is kultúra, érző szív kell.

A lelketlen állat szűköl és vonít, mikor fáj neki és a lelkes állat, mert érző szive van, megsajnálja a szűkölést, a vonítást. És a tengerek fájdalomnak, mely egy elnyomott kisebbségi nép keblében du, nem szabad felhördülnie. A kebel megszakadhat, de panaszkodnia nem szabad, mert letartóztatás és brutális vallatás reá a felelet Baranyában és egyebütt. Az Ur egykor prófétákat adott az ő népének akik védelemben részesítették az elnyomottakat az elnyomó Faraókkal szemben, most a próféta hadd imádkozzék a frigidájával mellett és jajnak a népnek, amelynek elnémult az ő prófétája. De a te szávid mégis bizalomra hívnak, békehirdető, Szentséges Atyánk! A békét várod, mely most még távolabb van, mint aminő közelinek Veled együtt mi is szeretnők, de azért bizol az eljövetelemben, mert lábad alatt a szikla, amelyen megtörik minden vésznek hulláma.

Azért a békéért, amelyben bizol s amelyet mi oly nehezen várunk, a kedvedért, a tanácsodért feledjük a multat és könnyeinket letörölve viseljük a jelen nyomasztó terheit. Tudjuk, hogy jönnie kell az időnek, amikor anyagi nagy, fényes csillag világossága fog támadni az agyakban, amely világosság fényénél a hitetlenkedők, sőt a rosszmájuk is meg fogják látni, hogy ennek az országnak egyik fajta népében sincs rombolni kész rossz-akarát, hanem áthatja mind valamennyit a krisztálytisza jóakarát, melytől békesség száll a szivbe és boldoggá teszi az életet.

Feloszlatták a Radics-pártot

A kormány rendeletet adott ki a párt vezetőinek letartóztatására

Nincsics külügyminiszter római és párisi tartózkodása alkalmával tárgyalásokat folytatott az olasz, francia és angol államférfiakkal az antibolsevista akció ügyében. Nincsics ez alkalommal felhívta a vele tárgyalókat arra, hogy Radics-pártja is csatlakozott a III. internacionáléhoz és így kormánya vele szemben is fel fog lépni. Ugylátszik a nyugati hatalmaknak semmi kifogásuk nem volt ez ellen, ami nyilvánvaló a kormányának legújabb intézkedései következtében.

A tegnap esti minisztertanácsban Maximovics Bózza belügyminiszter okmányokkal igazolta, hogy a horvát köz-

társasági paraszt párt belépett a III. internacionáléba és instrukciókat kapott Moszkvából, hogy indítson hathatós akciót az állam ellen. A Radicspárt ezáltal az államvédelmi törvénybe ütköző cselekményt követett el és ezért a pártot a kormány feloszlattja, vezetőit pedig felelősségre vonja. A kormány egy újabb „Öbznánát” fog kiadni, amelyben utasítja a hatóságokat, hogy lépjenek fel a horvát köztársasági parasztpárttal szemben. A kormány elhatározta, hogy a Radics párt összes vezető tagjait letartóztatja, az erre vonatkozó rendeletet ma adták ki.

Megkezdték a letartóztatásokat

A belügyminiszter ma délelőtt távirati utasítást küldött a horvátországi, dalmáciai, boszniai és vajdasági főispánokat, hogy tartóztassák le haladéktalanul a Radics-párt vezetőtagjait. Zagrebben ma délelőtt már megkezdték a letartóztatásokat. A kormány reméli, hogy holnap Radicsot is letartóztatják, miután a zagrebi rendőrség ismeri Radics rejtékhelyét.

Ma délben minisztertanács volt, amelyen Trifunovics hadügyminiszter bejelentette, hogy utasítást küldött a katonai hatóságoknak, hogy legyenek készenlétben, ha esetleg valami nyug-

talanság támadna a letartóztatások következtében.

Maximovics belügyminiszter tegnap kijelentette munkatársunk előtt, hogy a kormánynak most jutottak kezebe azok a hiteles okmányok, amelyet Radicsék a szovjettal kötött szerződését bizonyítják. Ezért léptek csak most fel Radicsék ellen.

A királyi pár útja

Sándor király és Mária királyné szerdán reggel 8 órakor inkognitóban Párisba utaztak a nagybeteg Arzén herceg meglátogatására.

A szent év küszöbén

Irta: Berecz Kálmán

„Hogy általánosságban mi a római pápa szándéka, azt Kedves Fiaim, bizonyára jól tudjátok: de a nagy jubileum alkalmából különös szándékunk is van, amelynek megvalósulását nektek Velünk együtt kell kernetek. A békét értjük, nem annyira a papirra, mint inkább a szivekbe irt békét a népek között, amely ha ma talán nem hiányzik is annyira, mint azelőtt, mégis távolabb van, mint Mi és az emberiség elvárnök!”

Krisztus földi helytartójának, a világ egyetlen souverain főpapjának szavai ezek a földkerekségen elszórvva élő minden keresztényekhez abban a gyönyörű korszatban, melyel a jövő szent év megünneplését bejelenti. Főlségesen ihletett szavak, melyekben megbocsátóan feledve látszik a keserű mult és glóriás fénytel dereng a jelen nyomasztó terhei közt a mindenkittől esengve várt szebb jövő, a szivekbe irt, az élet valóságává realizálódott boldogító béke korszaka.

Oh az a mult, az a vészterhes mult! Minő nehéz volt azt elviselni! Minő nehéz arra többé nem emlékezni!

Amikor patakokban — nem! — fo-

lyamokban ömlött a drága embervér és pirosra festette évszázadok kulturális haladásának romokká lövöldözött monumentumait... És amikor már megállt a gyilok az öldöklő kezekben; amikor már elnémult az utolsó ágyu Kelet, Nyugat és Délszak tájain; amikor kicsiny, meghódított, vagy önként meghódított népek arcán fellobbant a csalódás szegyenpirja s a nagy véres tragédia kimenetelénél rászolgálás nélkül elgázolt staféták jajveszkelése verte föl ismét a már-már beálló csendet: vajjon ez a mult legyen-e feledve, Te békehirdető Szentséges Atyánk?

Oh mi hallgatni akarunk reád azért, mert Atyánk vagy, azért mert tudjuk, hogy jót akarsz gyermekeidnek, — azok közül is legjobbat annak, amelyik keservében jószágos kezud gyámolítására leginkább reá van utalva. Azért majd megpróbáljuk feledni, ami fáj, feledni, hogy emberhez nem méltó ütleg és nyirkos jégverem, büzhödt börtön és benne agyonveretés, undok meggyanusítás és vakmerő rágalom, erőszakos kémfogdosás és hízogó becsapás, nyilt utcai inzultus és alattomos orvtámadás, rendőri felügyeltetés

Statisztáltam a Gólebenen... Amikor magyar színtársulata volt Novisadnak

A háború alatt történt, tizenhatban, a mérszálások és öldöklések legvadabb esztendejében rövid néhány hetes turnéra Novisadra érkezett Nádasy pécsi színtársulata. A színházi együttes olyan kitűnő nevekkel jött mint Remete Géza, Komlós Vilmos, Tihanyi Géza, a színésznők közül pedig csak, hogy néhány nevet említek elegendő feljegyezni Kényes Mancit, Révész Ilonkát, Hódny Ilonát. Novisad ezekben az időkben zsufolva katonasággal és így a város nem igen érezte a férfiak hiányát. A színház naponta zsufolt és a nagyszerű együttes egymásután aratta megérdemelt sikereit. A Mánás Miska, Sztambul rózsája, Csárdáskirályné sorba telt házakat vonzottak maguk után és a közönség elragadtatásában melegen ünnepelte a színésznőket és a színészeket. A Nádasy-féle színtársulat novisadi szerepléséhez drága és el nem felejtett emlékek fűződnek, hiszen azután, hogy a pécsiek eltávoztak tőlünk, jött a nagy felfordulás és azóta magyar színtársulat nem is játszott a Vajdaság kietlen színpadain.

A novisadi lapok még a színtársulat megérkezése előtt nagy reklámozást csaptak Nádasy mellett és ha jól emlékszem még a Zasztava is sietett ünnepi vezércikkben bekonferálni a színtársulat vendég szereplését. Nagy esemény volt ez akkor kisvárosunk megszokott rendjében. A város fiatalsága — csupa tizenhat és tizenhét éves fiúk képviselték az ifjabb generációt — virágokbörítés lányokkal, kivonult az állomásra és Nádasyék számára olyan fogadtatást rendeztek, hogy azt még Fedák Zsazsa is megirigyelhetné. A társulat megérkezett, csak egy név hiányzott a plakátról Galetta Ferenc. A legellentétebb hírek forogtak közszéjén a színpadi hős távolmaradásával kapcsolatban. A nagyságos asszonyok kistűtötték, hogy egy pécsi zsidó lányal szökött meg és a nászutazás után érkezik meg Novisadra. Az első este Mánás Miskát hirdették s a jegyek az utolsóig elfogytak, a publikum izgatottan várta a függöny felgördülését, amikor Nádasy igazgató frakkban megjelent a vörösbe bujtatott pódiumon és előadta, hogy Galetta szerepét Torma Zsiga fogja játszani, mert a főszereplő valahol elkallódott utközben. Nyugtalanág vett erőt a közönség körében és a város érdeklődését a daliás hősszerelmes iránt még jobban felcsigázták. A Mánás Miska bemutatója nem várt sikert aratott és tizenöt előadást ért el egymásután.

A színészek jók voltak és az ezer gondokkal megroskadt publikumnak kellett a könnyű szórakozás, hogy az életnek a feltoronyosuló gondjait el tudja felejteni. Galetta Ferenc aztán váratlanul megjött és a novisadi asszonyok és lányok buktak utána, szinte felfalták a szemekkel. A róla kitalált lányszöktetés dajkamese volt és a hősszerelmes valóban hős volt a kis városban. A lányok boldognak érezték magukat, ha Galetta szóba állt velük és az asszonyok versenyeztek érte. Rövidesen aztán előadták a Sztambul rózsáját és a Csárdáskirálynét és a babérok csőtűl hullottak a társulat elé. Drága gyerekkori emlékeimhez tartozik nekem is Nádasyék novisadi szereplése. A színtársulat megérkezése után Regényi Kálmán ékszerész üzletében — amelyet én és a nővérem vezettünk, amíg ő katonáskodott — beállított egy kerekarcu, közvetlen gyenge hangú nő és az óráját hozta csináltatni. Tudtam, hogy idegen lehet, bor-

zasztó parfümös volt és közvetlenségére elárulta a művésznőt. Eldiskuráltunk és egy névjegy maradt a kezemből: Kényes Mancit primadonna. Gyorsan kész voltam a tervvel, elkészíttem az óráját és személyesen elviszem a művésznőnek. Harmadnap beállítottam az öltözőjébe, megsimogattam mint egy incselkedő kis fiút és én pirultam a simogatásom alatt. Szerelmes voltam belé, tizenöt éves szívemmel. Közéledtem akartam maradni, este remegve vártam a színház kapujában és ha csak köszönőit megelégedetten mentem haza hűvös szobámba. Másnap statisztának jelentkeztem és Torma Zsiga kiállított a nevemre egy igazolványt, hogy x. y. statisztika. Az ékszerész boltból órákat, íróasztali felszereléseket és apróbb csecsebecskéket adtunk külsőn a színtársulatnak és engem ezért rekompenciaképpen néhány nap mulva már felléptek. A Golemet játszották Remete Gézával — azóta szombathei színgazgató. — Délután próbát tartottunk és az volt a feladatunk, hogy némán utánacsinaljuk Remete mozdulatait. Ügyetlenül ment. Hol előbb emeltük fel a lábunkat, ügyetlenségünkben, hol nem tudtunk egy lábón állni, kétszeres próba után azonban mégis sikerül ellesni Remete mozdulatait. Az előadás előtt kitértek bennünket, dárdát kaptunk a kazánkba és befestették az arcunkat. A kuliszak mö-

gött találkoztam Kényes Mancival. Megismert és a nyakamba ugrott. Oda voltam az izgatottságtól és a színpad remegő térdel figyeltem Remete Gézát. Kényes Mancinak is bekellett ugrani valami kisebb szerepbe és a színpadon is találkoztunk.

Az előadás nehezen akart véget érni és mi türelmetlenül jártunk körbe a színpadon a galíciai pajeszes zsidóvá öltözött többi szereplőkkel. Az előadás után Nádasy megdicsért, nem tudom őszinte volt-e a dicséret én azonban úgy éreztem, hogy borzaszt. Tehetségtelen voltam a színpadon. Büszke voltam erre a szerepemre és a barátaim előtt eldicsekedtem. A felléptem így a Csárdáskirálynéban is és jelen voltam egy paraszas színpadi jelenetnél, amely Galetta és Révész Ilonka között lejátszódott. Galetta ugyanis vadul megcsókolta Révész Ilonkát, ami ellen az tiltakozott. A két művész haragban volt egymással és Galetta így képzelte el a béke helyreállítását. A béke nem sikerült és a színtársulat elvonulását haragban maradtak.

Nádasyék nem jöttek többet vendégszerepelni Novisadra. Azóta a Vajdaságban nem volt magyar színtársulat. A régi Nádasy-féle együttes már régen szétszóródott. Komlós, Tihanyi Pesten játszanak előkelő színházakban és a vajdasági közönség ezért hiába vágyakozik a magyar színház után.

Mit akar a Katolikus Internacionálé?

A világ összes katolikusait egyesülésre hívja fel — Napilapot, távirati irodát és nemzetközi fehér segélyalapot létesít — Anyagi egyenlőség helyett lelki közösséget hirdet — Grácban kísérleti telep alakult különböző vérérméketű emberek közelítésére

Egyidejűleg azzal, hogy Moszkvából a kommunista Internacionálé, Amszterdamból pedig a szociálista Internacionálé, folytatja az egész világra kiterjedő tevékenységét, az ausztriai Grácban egy harmadik: a Katolikus Internacionálé dugta hirtelen fel a fejét. A Katolikus Internacionálé a pápa legmagasabb védelme alatt áll és már meg is kezdte működését. Elnöke Famberbert Poell németalföldi bíboros, alelnöke A. H. Nankiwel dorkingi angol kanonok, második alelnöke M. Mielt breszlai prelátus, ügyvezető igazgatója prof. W. Arnold svájci főpap, vezértitkára dr. Max Josef, Metzger gráci szerzetes. Az új Internacionálé hivatalos nyelve az eszperanto, hivatalos lapja pedig a Bécsben megjelenő „Espero Katoliko”. Ugyanolyan végrehajtó bizottsága (Aktionskomiteeja) van, mint a többi Internacionálé, a neve „Ikaz” (Internationale Katolische Aktionszentrale) és a párt legközelebbi tervei közé tartozik egy nemzetközi katolikus napilap, mint pártorganum, megjelentése, egy katolikus távirati iroda és egy nemzetközi fehér segélyalap (mint az „Internacionálé Rothe Hilfe”) létesítése.

Az IKAZ programja

A Katolikus Internacionálé épügy világhatalomra törekszik, mint a másik két Internacionálé, azzal a különbséggel, hogy míg a másik kettő az emberek anyagi (materiális) helyzetének, illetve helyzettségének megváltoztatásával akarja a lelki kiegyenlítődést is létrehozni (habár erről sohasem beszél és nem is tartozik egyiknek sem a programjába), addig a Katolikus Internacionálé, amely materiális kérdésekben egészen járatlannak látszik, a lelki közeledésen keresztül igyekszik az emberek között egyenlőséget teremteni. Az új Internacionáléről egyébként azonnal világos képet kapunk, ha a napokban nyilvánosságra hozott programját, amely a párttagokra nézve kötelező, elolvassuk:

1. Mindig mosolyogj, még akkor is, ha egyedül vagy egy szobában. Ha ez nehezen menne, gondolj a gyermek Krisztusra, amint anyja karjái közül felénkmosolyog. A gyermek Krisztus még a bűnösökre is mosolygott, ha feléje közeledtek.
2. Ha főnököd, vagy bármilyen feljebbvalód kér valamit tőled, soha ne mondj „nem”-et.
3. Vigyázz arra, hogy senkit ne fáraszt.
4. Tartsd vissza mindenkor a türelmetlenségedet, ne légy soha izgatott, haragos, vagy engedetlen.
5. Minden reggel gondolj arra, kinek tehetnél ma szívesseget és hogy azoknak, akik nem rokonszenvesek előtted, mivel szerezhetnél örömet.
6. Ha kérsz valamit, alárendeltjeitől, mindig mondj hozzá egy szíves szót.
7. Szokj rá az udvariasság szólásmódjaira. Köszönj előre az ismerőseidnek és mond szívesen „jó reggelt”, „jó estét”, „isten hozta”. Ha kérsz valamit, így kérd, „légy oly jó” „tedd meg ezt a szívesseget”, „kérlek” és mosolyogj hozzá.
8. Tanulmányozd azoknak a természetét, akikkel gyakran vagy együtt. Alkalmazkodj hozzájuk, kiméld sajátosságaidat és sose éreztesd velük, hogy tudsz bármilyen gyengeségükről.
9. Senkinek ne tégy szemrehányást. Ha tanácsot adsz valakinek, gondold meg előbb jól.
10. Imádkozz minden reggel: „Ó, Isten, adj igazi szeretetet! Kedves Mária Anyánk, tégy bennünket szeretetreméltókká, mint amilyen Te voltál”.
11. A gyermek szent Jánost tiszteld bensőségesen és mond: „Gyermekek szeressétek egymást!”

Ez a program adja meg az Internacionálé jellegét. Végignézttem több röpiratukat, sehol a szokásos mozgalmi jelszavakat nem találtam. Az antiszemitizmusnak nyoma sincs. Mindössze ott van szó zsidókról, ahol a szerve-

zetségről és annak szükségességéről beszélnek. Itt mindig hivatkoznak a zsidók és a szabadkőművesek erős nemzetközi szervezeteire. Azonkívül, ahol a távirati iroda és a katolikus sajtószolgálat pontosságáról írnak, ott említik még meg, hogy ez azért szükséges, mert a zsidó és liberális sajtóirodák materiális szempontok szerint informálják az újságokat és a lelki elemekre nem fektetnek súlyt.

Az erkölcstelenség ellen

A Katolikus Internacionálé egyik legfontosabb feladata az erkölcstelenség ellen való küzdelem. Ezt a munkát György barát vezeti. Ez a pap már végigjárta Svájcot és minden könyvkereskedőt, akinek kirakatában pornografikus könyvet, vagy meztelen alakokat ábrázoló képeket látott, feljelentett a rendőrségen, amely ennek alapján vagonokra menő könyvet és képet kobozott el. Ugyancsak küzd a Katolikus Internacionálé az ügyosztálya a leánykereskedelem és a rabszolga-kereskedelem ellen is. A zürichi pályaudvaron, ahol a nemzetközi leány szállítmányok átutaznak, külön misszió-állomást tartanak fenn és egy nővér végigjár minden vonatot, hogy, ahol szükséges, közbelépjen. Svájc, amint az új Internacionálé irataiból kiderül, egyike a legerkölcstelenebb államoknak. Ott működik a „Société Artistique” is (Genfben), amely állítólag semmi egyéb, mint meztelen festmények előállításával és terjesztésével, nem foglalkozik. De ebből azután nagyszerűen megél. György barát, aki jelenleg Bécsben tartózkodik, most önkéntes mentőcsapatokat szervez (fiatal apácánőverdekéből és kispapokból) akikkel egyelőre egész Ausztriát és Németországot, később a többi államokat is végig akarja járni, hogy mindenütt eltüntesse az erkölcstelen gondolkodásmód nyomait.

Az új internacionálé kísérleti telepe

Eppenugy, amint a múlt század közepén Amerikában megalakították az első kommunista kísérleti kolóniát, a Katolikus Internacionálé is kiakarja a gyakorlatban próbálni az általa képviselt világnézet életrevalóságát és ezért Grácban egy modern vallási közösséget létesített. Egyelőre huszan-harmincan vannak csak a telepen, nők és férfiak, akik szigorúan a Katolikus Internacionálé programja szerint élnek. Elképzelhetjük, hogy a jelen pillanatban ezek a legudvariasabb emberek a világon. Kertészettel és háziiparral foglalkoznak, szabadidejüket pedig közös olvasó- és társalgótermekben töltik. Ez a közösség, mint általában az egész új Internacionálé, nem arra irányul elsősorban, hogy az emberi együttélés anyagi lehetőségeit kipróbálja, hanem a lelki harmónia megteremtésére törekszik. Eppen ezért a legkülönbözőbb vérmérsékletű embereket hozták egymással össze, izgágákat, gyűlölködőket, bosszúállókat a szelidekkel, nyugodtakkal, elnézőkkel, azonkívül személyes ellenségeket, akik például évek óta haragot tartottak, vagy olyanokat, akik ellenszenvesek egymásnak. Ezeket szándékosan egymás mellé szállásolták, napi rendszeres érinkezésére kényszerítették, csak azért, hogy lássák, mennyire lehet a szeretet nevében az embereket egymással összebékíteni.

Ein vergnügen ist

megnézni a

„SOA”

kirakatait.

MINDEN HAZIAKKEZONY HAZINÁL!

HIREK

Balek

Nagyváradon egy Balek Rudolf nevű kereskedő agyonlőtte a feleségét, két apró gyermekét, majd mint aki jól végezte dolgát, főbedurrantotta magát és meghalt. „Borzalmas családirtás Nagyváradon” írták a lapok, de az újságolvasó, aki az utóbbi években már alaposan hozzászokott ahhoz, hogy ebédutáni fekelekávéjához tiszteres rablógylkosokat, uri hóhérokat, bombamerénylőket és kéjgyilkosokat találjanak fel: szemével rebbenés nélkül siklott tova a vért és emberi hullákat ígérő szenzáción, hogy ijedtre tágult pupillái möhön falják fel a zürichi nyitás titokzatos számbetűit.

Szegény és nyomorult Balek Rudolf nem számíthat az újságolvasó emberség részvételére. Hároméves kislánya és nyolchetes kislánya, aki az édesapjától egy-egy hétmilliméteres revolvergolyó: kaptak karácsonyi ajándékba, a bécsi Práterből a nagyváradai kórház halottaskamrájába megérkezett szöke kis osztrák asszony csupán egy röpke részvét és föllíletes fejszöváds erejéig zavarják meg mindennapi életünk már semmin sem csodálkozó tempóját. Pedig Balek Rudolf „egyszerű” története megérdemli, hogy egy pillanatra megálljunk e négy szomorú koporsó előtt és a családirtó családját elkinzolt, kihült testét idefektessük a nyilvánosság boncasztalára. Nem azért, mert a saját maga és három ártatlan életre tette rá a hétmilliméteres ölömpontot. Oh, nem! Balek Rudolf azért kell foglalkoznunk, mert a szörnyű tette indító okait kutató vizsgálat szerint Balek Rudolfnak azért kellett meghalnia, mert a bécsi főnöke szemrehányást tett neki, hogy miért nyújtott üzletfeleinek annyi hitelt és felszólította a hitelek felmondására. Balek Rudolf e szemrehányásra négy revolverlövéllyel felelt.

Kár, hogy némán és szétmarcangolt halántékkal fekszik itt előtünk ez a könyelműen hitelező, harminckét éves fiatalember. Nem beszélhet. Pedig szeretnők megkérdezzük tőle, hogy milye bolygóról csöppent ide közénk és 1914. év augusztusától a tegnapielőtti halála napjáig melyik csillagzaton tengette életét? Tudja-e, hogy mi az élet és mi a halál? Ismeri-e a kereskedelmi életet és a kereskedelmi halált? Olvasott-e valaha újságot? Hallott-e valaha vasuti panamáról, sikkasztó adótitviselőről, szabadon járó betörőről? És még sok-sok lélektani, matematikai, földrajzi és világtörténelmi kérdésünk volna hozzá. De ő nem felel. Elnyulva, halottan fekszik. Ha csak választanak nem veszünk azt a kis, gyászkeretes cédulát, amelyet a halottaskamrában a koporsójára ragasztottak és amelyen ez az egy szó áll: Balek.

Lapunk minden barátjának kellemes és boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk. A „Délbácska” szerkesztősége és kiadóhivatala.

— Az összes róm. kath. vallású kereskedőknek, akik összeköttetésbe állanak a hajózási szindikátussal, kellemes karácsonyi ünnepeket kíván Vukoman Nenádovics a hajóállomás kézbesítője.

OKVETLEN JELENJEN MEG

csütörtökön este a NAK mulatságán a Szlobodában

— A Tavasz Szalon kiállításának megnyitása. Szerdán délelőtt 11 órakor nyitották meg a Tavasz Szalon kiállítását a városháza nagyertermében. A kiállítás 250 képet és szobrot állítottak ki a legnevesebb jugoszláv festők és szobrászok. A kiállítás január 15-ig marad nyitva.

— Orgona átadás Sentán. Tegnapelőtt adták át a sentai Szent Szív templom orgonáját, melyet Stadler Rezső újvidéki orgona építő nagy szaktudással teljesen átalakított. A hívek örömmel hallgatják az orgona kellemes hangját.

A bácskai németek elégedetlensége

A német-párt vezetőinek hibái — Helytelen politika — A bácskai németek a magyarokkal való együttműködésért

A bácskai németek egy része már hosszabb idő óta bizonyos elkedvetlenedéssel nézi a német párt munkáját. Ennek az elkedvetlenedésnek legfőbb oka az, hogy a német párt irányítását ugyszólván kisajátították maguknak a szerémségi németek. A bácskaiak már az elmúlt választások alkalmával sem nézték szívesen, hogy a biztos helyeken mindenütt szerémieket, „idegeneket” jelöltek. Akkoriban azonban, még nem jutott kifejezésre az elégtelenség, mert bíztak abban, hogy a helyzet idővel mégis megváltozik és az „idegenek” helyét a bácskaiak foglalják el. Ez a reményük azonban most sem teljesedett be, mert a februári választásokra a legbiztosabb helyeken ismét nem a bácskai németek vezetőembereit jelölték, hanem megint az „idegeneket”.

Nem közömbös azonban az sem a német választóknak, hogy milyen valóságos helyzetbe tartoznak a képviselőjelöltek. A bácskai katolikus németek nehézményezik azt, hogy a tiszta katolikus helyeken is evangélikus jelölteket állítanak, amikor — állításuk szerint — vannak megfelelő katolikus férfiak is, akik hivatva lennének arra, hogy a vajdasági német népet képviseljék a parlamentben.

A német párt mostani vezetői még egy ilyen súlyos hibát követtek el és ezt lesz a legnehezebb helyrehozni,

— A Kereskedelmi és Iparbank új elnöke. A Kereskedelmi és Iparbank tegnapi igazgatósági ülésén, a Fürst I. János elhalálása óta, 11 éve üresedésben levő elnöki állást betöltötte. Az igazgatóság a bank eddigi alelnökét, Ernst Bernátot, az Ernst és Roth cég beltagját választotta meg elnöké.

Három új szó:

WÄGNER

CUKRÁSZDA

RESTAURANT

— Ha nincs gyermek, ne legyen házasság. Newyorkból írják, hogy az egész Egyesült-Államokban heves agitáció indult meg dr. Pinto Arthur egészségügyi főbiztos javaslata körül. Pinto a következő törvényjavaslatot terjesztette az ohamai törvényhozás elé:

„Mindazok a házasságok, amelyek megkötésük után két esztendőig magtalanok maradnak, hivatalból felbontandók”.

Pinto azt állítja, hogy Amerikában túlságosan sok a gyermektelen házaspár s ennek az a következménye, hogy az alsóbbrendű európai népfajok elözönlük az országot és ezek a népfajok csakhamar felül fogják kerekedni.

— Nekünk tehát — mondotta — gyermekekre, nagyon sok gyermekekre van szükségünk. Az a házaspár, amelyiknek nincs gyermeke, nem érdemi meg, hogy pár maradjon. A férfinak és nőnek is mást kell keresnie, hogy gyermekük legyen. Ilyen módon helyreállíthatjuk az egyensúlyt. Amerika csakhamar olyan házaspárokkal fog ren-

delkezni, amelyek nem gyermektelenek. Érdekes, hogy Pinto javaslatának legnagyobb ellensége — Pintóné. A főbiztos felesége valóságos hadjáratot indított az örültség ellen.

— Még gondolni sem szabad arra — kiáltotta egyik beszédében — hogy hivatalból szétválasszanak házaspárokat. Hány gyermektelen házaspár van, amely boldogan él egymással. Ezeket most szétkeressük, esetleg olyan házasságba kényszerítjük, amely szerencsétlen lesz... Magam is amellet vagyok, hogy sok gyermekre van szükségünk, de a Pinto-javaslat árán nekem nem kell a sok gyermek.

A főbiztos nem riasztotta vissza az erről az oldalról jött támadás és el van szánva rá, hogy javaslatából törvényt csinál.

(x) Adriai Biztosító Társulat, Triest, amely 1838-ban alakult, alapitőkéjét 20,000.000 lírától 100,000.000 lírára emelte fel, amelyből 40,000.000 líra teljesen be van fizetve. A társulat kiterjesztette üzletét a kontinens valamennyi államára és 18 társulat 10 európai városban a társulat konzernjéhez tartozik. Az alapitőke emeléssel a társulat garanciakapitált teremtett, amely az aranyparitásra átszámítva, a béke garanciaalapot messze túlhaladja és a társulatot az internacionális világintézetek sorában a legelső közé emeli. A társulat üzleti forgalmáról a következő számadatok nyújtanak képet: elemi díjbefizetések 1919. évben 50,000.000 líra, 1923. évben 167,000.000 líra, új életbiztosítások: 1919. évben 88,000.000 líra, 1923. évben 423,000.000 líra. A társulat államunkban is a biztosítás minden ágában a legjobb eredményel vezeti az üzletet.

— Dr. Milovanovics Milan ügyvéd, Novisadon Njegoseva ul. 4. sz. alatt ügyvédi irodát nyitott.

(x) Kokszt és kőszent kályhafűtéshez csakis Krajačević faterlepen vásároljon. Telefon 165. 1—50

NAGYFEJŐ

NOVI SAD, JEVREJSKA 9.

Előnyömda, himzöterem és gombáthuzás. Legújabb függöny, stor s fehérnemű minták

ROSENBERG

SZILVESZTER ESTÉJE a Szloboda nagytermében.

A legszebb és legalkalmasabb Karácsonyi ajándékot F. DIETRICH bóröndösnél Novisad, Kralja Petra 30. szerezheti be. Ne mulassza el a kirakatomat megtekinteni

Butorszükségletét meglepő és olcsó árban csakis

HEMLER PÉTER UTÓDAINAL szerezheti be. - Telefon 256.

Egy mükedvelő aszfaltbetyár kalandja.

Azt mondják, hogy a városi erkölcsök elzüllöttek. Lehet. Legalább is egy vasárnap délután azt láttam, hogy a főtéri tömegben sétáló nők arca egyetlen mosolygás, ismerkedésre és barátkozásra való hajlandóság. Persze nem a dámákra gondolok. Az előkelő osztályok hölgyei, — legalább az utcán — megőrizték a viselkedés régi szabályait és úgy suhannak prémeikben, mint a szemérem és közöny szobrai. Szegény lányokról lesz itt szó. Boltban dolgozó, igógépen kopogó vagy nyavalyás hivatalokban körmölő fiatal lelkéről, akik a hét nyuzó munkája után mohón jelennek meg a mulatságot, kalandot, szerelmet, váratlan változást ígérő vasárnapi utcán. Istenem, ezt nem is nagyon lehet a szemükre vetni, az élet olyan keserves. Nem bűn, ha szunynyad bennük a romantikus remény, hogy egyszer csak meglátja és megváltja őket valaki — vasárnap délután.

Allok a patika előtt, hullámzik előttem a nép. Gondolom, teszek egy kísérletet és megszólítok valakit. Megnézem a mükedvelő lélekidomár és társadalomtudós szemével, hogy mi lakik ezeknek a mindenkire mosolygó lányoknak a lelkében: bűn, csacsiság vagy szegénység?

Oh, nagyon sokan vannak, akikhez közeledni lehetne. A tekintetük, az olcsó muszlin harisnya, amely kacérbab, mint amilyen komisz, testük egész mozgása mindenre feljogosít. Tehát kit szólítsak meg? Kezdek válogatni és sorra veszem a hidegben közeledő, pirosra csipett arcocskákat. Fájdalom, majd mindeniken van valami hiba. Az egyiknek az állat operáció nyoma éktelelenti el, a másik nagyon fiatal, a harmadiknak a lába tökéletes „ó” betű, a negyedik meg már olyan kacér, hogy magam is félek tőle. Végre jön valaki, aki tetszik. Szöke magas, kékszemű, az orra rózsaszín a fagyól. A nyakán vedlett, kis boa, horgolt keztyűt visel és jókedvű, anélkül, hogy szemtelen lenne.

Elindulok lassan utána és amikor a cukrászda kirakata előtt megáll, mel-léjélepek...

Önmagamra vonatkozólag nincsenek illúzióim. Tudom, Vannina nem szeretne belém, se egy angol hercegnőt nem csábithatnék el. De azt is tudom, hogy elég hosszú, vállas, kövér és hajas vagyok hozzá, hogy egy ilyen szegény boltilány ne utasítson vissza undorodva.

Megszólítom:

— Szereti a cukrot kisasszony?

A lány kuncogni kezd, laposat pislant rám és orrát egészen odanyomja a kirakat üvegéhez.

Folytatom az ostromot:

— Hát nem mondja meg, hogy szereti a cukrot? Titok?

— Persze szeretem! — mondja végre.

— Vegyek?

— Nekem? Köszönöm nem kérek!

— Megsért, ha nem fogadja el!

— Hát akkor inkább elfogadom.

Öt perc múlva már egymás mellett megyünk. Ő szopogatja a cukrot, én meg gondolkodom, hogy mit beszéljek ehhez a kedves teremteshez. Nem udvarolhatok neki, minek szédítem, amikor a világon semmit sem akarok tőle. Erkölcsei leckét adjak, amiért ismeret-séget kötött az utcán? Az szemtelenség volna. A lélekbuvári és társadalomtudományi működésnek pedig fuccs. Rájöttem, hogy egyikhez sincs mód-szerem. És érzem, mekkora gonoszság volna megriasztani ezt a kis piros kalapos verebet mindenféle nagyképtű kérdéssel.

Hamar megtudom, hogy tizenhét éves és Micikének hívják. Sőt a vezetőknévét is megmondja és a boltot is, ahol dolgozik. De ezeket az adatokat már nem írom ki. Miért szégyelje magát miattam szegényke.

Érzem, hogy imponálok neki. És bevallom, ez nagyon jólesik, aminthogy jól esik naiv csacsogása is, amint leírja életét, családját és beszámol minden örömről és bánatról.

Az Nyegos-utcában azt ajánlom, hogy menjünk moziba. Boldogan beleegyezik és amikor a szűk páholyban

egymás mellé ülünk, lehuzza keztyűjét és kigombolja vékonyka kabátját. Csak most nézem meg jobban. Igazán csinos. És úde, nagy szemében nem látok semmi feszültséget. A kezei vörösek, mint a cékla, körmei a kétségtelen munka nyomait viselik. Szegény kis buta. Kész áldozat, amint az első rossz szándéku férfivel találkozik.

Nyugtalanság fog el, mit tettem. Hozzáhajlok:

— Nézze, Micike! Az nem baj, hogy mi megismerkedtünk. De vannak nálam rosszabb emderek akiktől félni kell. Igérje meg hát nekem, hogy ezentul soha, de soha sem fog senkivel összebarátkozni az utcán és inkább elfut, ha valaki megszólítja...

Micike oly piros lesz mint a láng: — Sohasem szoktam — dadogja — csak most véletlenül. Adna nekem a nénikém...

Látom hogy nagyon szégyenli magát és nekem is rosszul esik, amiért erkölcsi leckét adtam. Hátha nincs igazam és úgy van jól, a hogy az őszton vezető ezt a tizenhét éves életet. Végre sötét lesz, megszólal a zongora. És indul a film.

A sötétben szinte sűt az arcomkája a gyönyörűségtől. És én is régen éreztem magam olyan jól, mint ott, azon az olcsó, sötét, zsufolt és meleg helyen. Bánt, hogy minden varázslat, aminek vége lesz egy óra múlva, mert mit csináljak például Micikével holnap, ha nem vagyok gazember, vagy ha nem akarok szakítani rendes, régi életemmel, amibe belégyökereztem, mint a petrezselyem.

Bizonyos hogy nem vagyok Micikébe szerelmes, de nagyon szeretem. És vergődöm, amiért nem vagyok büvész és semmi kincsem, hatalmam nincsen, amivel tehetnék valamit Micikéért, aki egész életével szinte a tenyeremben piheg, mint egy verébfióka.

Elhatároztam, hogy először is a mai délutánját édesítem meg. Elviszem cukrászdába. És amíg a gesztenyepírét kanalazza, megmagyarázom neki az erénynek, a tisztaságnak, az óvatosságnak, az okosságnak és az önzésnek azt az utját, amelyen hitem szerint boldogulhat egy hozzá hasonló szegény leányka.

Az a gondolat, hogy életem általános, nagy tehetetlenségében ime most módomban nyilott jónak lenni, úgy jár át, mint a forrásvíz. De egyszerre csak furcsa érintést érzek, a sötétben egy kicsiny kéz tapogatva keresi az én kezemet, végre megtalálja és megfogja árva hüvelykujjamat...

Elpirulok. Kezdem látni, hogy túl hatalmas szellemet idéztem meg. És ha igazi ember akarok lenni, akkor most oda kellene állanom, hogy ez a fatörzset kereső fiatal folyondár föl-fusszon reám, különben nem vagyok más, mint Dosztojevszky utálatos Scserbásovja, akinek a jósa kimerül abban, hogy bölcs tanácsokat ad a nyomorultaknak...

E tépelődések közepette egyszer csak elszakad a film. Nagy világosság. A zongora elhallgat és felzuga a nyugtalan közönség.

A szomszéd páholyból felém kiált egy barátom:

— Te itt? Sohasem láttalak még moziban!

Aztán egy másik barátom megy el mellettem. Olyan prémes, mint egy gróf, pedig csak fakereskedő. Az is barátságosan az arcomba mosolyog. Es — végtelen balszerencse ez mostan: Egymás után tizen is köszönnék, tizfelé is kell köszönnöm. Csupa „szervusz” és „kezet csókolom” vagyok. Kiváncsi szemek keresztüztüében ülünk ottan, amíg egy butónos hölgyismerősöm a lorgnonját is fölteszi, úgy kutatja, miféle párosításban vagyok moziban.

Micike pillája egyre kerekrebbre nyílik.

— Kicsoda maga? — kérdi.

— Hivatalnok! — felelem.

Látom rajta, hogy nem hiszi. Es látom, mennyire megriad, amikor nagy bundasuhogással, egész illatfelhőben egy szép színész nő jön oda hozzám. Csupa mosolygás. Az ajka ruzs, a szeme kék korommal meghuzva. Megérinti a vállam:

— Szervusz! — mondja, — gyere csak egy pillanatra, valamit akarok mondani!

— Bocsánatot kérek! — szólók Micikéhez és látom, hogy milyen rémült, megalázott és fájdaimas az arca.

A művész csak két percem veszi el. Valamit üzen valakinek. De amikor visszaülök a helyemre, Micike már nincs sehoh. Elrepült mint egy megriadt pinytőke. Keresem mindenfelé, beléfurakodom a tömegbe, kimegyek az utcára. Sehol. A Szivem nehéz lesz. Egészen buta vagyok. Erzem, a dolog — amibe fogtam — túlságosan nagy hozzám. Nem tudom, hogyan folytassam Nem vagyok se jó, se rossz...

„JUGOSLAVIJA“
Általános Biztosító Társaság
Novisad, Zrinyi Petar ul. 36.

TELEFON: 55.

Foglalkozik a biztosítás minden ágával.

Öngyilkossági kísérlet
egy lapközlemény miatt

A novisadi rendőrségen már napok óta vizsgálat folyik két fiatalkoru leány ellen, akik egy főtéri csemegekereskedésben voltak alkalmazásban. Az ügyről nem irtunk egyrészt azért, mert az mindezeideig vizsgálati stádiumban van, másrészt azért, mert az állítólag megkárosított cég visszavonta a rendőri feljelentést. Az újságírás ilyen kötele szemponjtait soha figyelembe nem vevő egyik helybeli sajtótermék, amely fennállása óta az ilyen és hasonló „szenzációk” minden részletre kiterjedő fel-találásában excellál, tegnapi számában négynapos hallgatás után úgy irta meg a két leány állítólagos megtévedését, mint olyan konkrétumokat, amelyek már a rendőri vizsgálat is igazolt. A tényeknek meg nem felelő, kétségte-lenül rossz szándéku írásnak azóta tragikus következményei vannak. A megvádolt leány nővére, aki az egyik novisadi mozgósíntáz pénzárosnöje. a cikk megjelenése után szegényében a kutba ugrott. A fuldokló és már teljesen elalélt leányt az utolsó pillanában sikerült megmenteni, de ebben a pillanatban még kétséges, hogy életben marad. A lelkiismeretlen újságírásnak ezen felháborítóan durva példáját megbotránkozással tárgyalja egész Novisad.

Ridikulók, Necessairek, Kofferek
nagy választékban Duna u. 20. Bör-
árúüzlet.

Cankov Beogradban.

A beogradi bolgár követség tegnap hivatalosan közölte a külügyminisztériummal, hogy Cankov bolgár miniszterelnök december 26-án reggel 8 órakor Beogradba érkezik.

Mozi

— Luciano Albertini az Apollóban. A legvakmerőbb, a legügyesebb akrobataszínész Luciano Albertini, akit bravuros, csodás és életveszélyes mutatványairól az egész világ csodál, karácsony két napján „Mister Radio” filmben önmagát is feltűnő nyaktörős mutatványával tartja állandó izgalomban a közönséget. Amellett a film csodás szép, tájai elragadók, cselekménye idegrázó. A páratlanul szép ünnepi filmet az Apolló mindkét napon 3, 5, fél 7, fél 9-kor mutatja be.

Az Odeon a „Cirkuszvár”-film szépségeivel lepi meg a karácsonyi közönséget, amelynek alkalmá lesz Desny Xénia ragyogó drámai művészetét megcsodálni. A pompás, idegrázó dráma mindkét nap 3, 5, fél 7 és fél 9-kor kerül az Odeonban színre.

5000 kg. tiszta
sertés zsír
eladó.

Bővebbet: **Karl Johier**, Torža
10154 nyujt. 1—3

— Dr. Deák Leo a sombori kerület listavezetője. A sombori kerület magyar párti listavezetője dr. Deák Leo a sombori párt elnök lesz.

— **Ügyvédi vizsga.** Dr. Sztakics Labud sikerrel tette le az ügyvédi vizsgát a novisadi ügyvédvizsgáztató bizottság előtt.

— **Elítélték Ebert rágalmozóját.** A magdeburgi esküdtszék három havi fogházra ítélte Roshard újságírórt, mert azzal rágalmozta meg Ebert német birodalmi elnököt, hogy ő szította 1918. januárban a német municiógyárak sztrájkját.

— **A pápa megbetegedett.** A pápa influenzában könnyebben megbetegedett. Az orvosok azt ajánlották neki, hogy ne vegyen részt a karácsonyi ünnepségeken és őrizze az ágát.

— **Betörés.** Tegnap éjjel ismeretlen tettesek betörték Mátics Isza szücs üzletébe és onnan a következőket lopták el: egy drb. rövid prémial bélelt asztrakan galléros télikabátot, ötven drb. báránypapokát, harminc festett és harminc festetlen báránypórt.

Sport

Románia nemzetközi futball-programja. Bukaresti jelentés szerint a központi labdarúgószaksztály Románia jövővi válogatott mérkőzéseit a következő napokra tűzte ki: Május 10-én Bukarestben Románia—Törökország, május 21. Temesvárt Bánati válogatott—Csehszlovákiai MLSz. Május 24. Kolozsvárt: Erdélyi válogatott—Csehszlovákiai MLSz. Julius 7-én Románia—Csehszlovákia Kolozsvárt vagy Nagyváradon. Junius hóban kerül eldöntésre a bolgár—román válogatott meccs is, valószínűleg azonban csak ősszel kerülnek lejátszásra. Ugyancsak tárgyalások folynak az osztrákokkal is, aiktől szintén kedvező válasz remélhető. A csehszlovákiai MLSz-nek egy mérkőzésért 80.000, két mérkőzésért 140.000 lejt ajánlott fel a bizottság. Miután ez az ellenfél csak alkerülete a cseh szövetségnek, vele szemben nem állhat ki az országos válogatott, hanem csak kerületi válogatottak.

Szerkesztésért felel: **TOMÁN SÁNDOR**
Kiadó: „DÉLBÁCSKA lapkiadóvállalat”

Apró hirdetések.

ELADÓ Epres-utca 40. számú ház szabad kézből. 3 szoba, 3 konyha, speiz, istálló, kocsfi fészter és kert. Lakás azonnal átvehető. Bővebbet ugyanott vagy Batory, u. 3.

HIRDETÉSEK

KÖSŐ

és darált kő, vagon és kisebb tételekben kapható. Gyors és pontos kiszolgálás. Ugyszintén raktáron tartom a legjobb **falusi lisztet** stb.

Gausz János sómalma
Novisad, Futoski put 66. - Tel. 534.
10120—1—12

HOLLÄNDER SAM. és FIA

épület és tűzifakereskedés, Novisad, Daničičeva ulica 12.

TELEFON: 445.

Elad a fűrésztelepről vagy a helybeni raktárból **nagyban és kicsinyben** minden méretű slov. (steier) **ácsolt gerendát**; slov. (steier) és boszn. luc-jegenye és erdei-fenyő (Kiefern-Fichten und Tannen) **deszkát** (asztalosárut), mindenméretű **staffit (zárlézet)** és **lécet**. Erdei és luc-fenyő (Kiefern und Fichten) **oszlopokat** villamosvezetékek, táviró- és telefonvonalak szerelésére. — Legjobb minőségű **komlórudakat**, I. oszt. préselt vagy horgonyolt **telőcserepeket**. — **Összesfajtájú tűzifát**, waggontételekben vagy ötszámra, felaprítva és házhoz szállítva. — A legjobb minőségű angol és porosz **diókoksztot és darabos szent, vrdniki köszenet**.

Az összes anyagokat nagy választékban állandóan raktáron tartjuk és azonnal szállíthatók. — **Állandóan raktáron tartunk (hóhányó) falapátokat**. — Kérjük a n. é. közönséget, hogy szolidaritásunkról meggyőződhesen, nb. megrendeléseivel felkeresni sziveskedjék.

ENGROSS!

DETAIL!

HOVÁ SZALADSZII!

Szaladok (8826-2-30)

FELLNER ZSIGÁHOZ

Novisad, Jermenska ulica 3., hol legjobb minőségű saját gyártmányu papirzacsokt és csomagolópapírokat legolcsóbban kaphatom.

Kellemes Karácsonyi ünnepeket kíván tiszteit vevőinek

BÖHM IGNÁC

rőfős. rövid, kézmű és divatáru kereskedése. Novisad.

Eladó

1 folytonegő Riesner kályha 3 sz., 1 sodrony ág-betét, 1 ágy, 2 szekrény,

1 36 fičkos üzleti állvány, pult nélkül.

Érdeklődés **Philipp és Berger** cégnél
PETRA ZRINJSKOG UL. 3.

Zongorák

és
Pianinok

elsőrangú gyártmány nagy választékban

Truppel Bélánál

— hangszer készítő —
Novisad, Dunavska ulica 17.
Željeznička ulica 31. szám.

Nagy raktár mindenféle hangszerekben, gramofonok s gramofon-lemezekben, ugyszintén bel-és külföldi quintisztza hurokban
Eladás nagyban és kicsinyben.

TRUPTASOKAT ÉS HANGOLÁSOKAT ELVÁLLAL

I. Novisadi Dobozgyár

D. BARTM, Petra Zrinjskog 17.

Előállítás: Mindenféle dobozt legjobb kivitelben, legolcsóbb áron. Mindenféle mérték utáni megbízásokat pontosan szállít. Nagy raktár konfekciós postaskatulyákban, női kalapskatulyákban, bonbon és desszertdobozokban és cipőskatulyákban. Összecsukható redőny-skatulyák Lehmann-pomádé stb. részére. **Elsőrendű barna patentlemez és fehér falemez** gyári lerakata legolcsóbb napiáron. Nagyság 70-100, minden erősség és szám állandóan raktáron. **Műfolt bőrkereskedők részére** 25 kg. vásárlásnál már gyári áron kapható. Kérjen árjegyzéket. Mindenfajta fűződrót minden számban raktáron. — **Versenyen kívüli árak!**

A legjobb politika

Egy nyugodt, szent napon volt, olyankor, amikor mintha megállna az élet nyugtalan zavargó rohanása. Amikor kikapcsoljuk magunkat a tülekedésből a mindennap elülkezdődő és minden nappal súlyosabbá váló küzdelemből és igyekszünk azok lenni, amiknek lennünk kellene; emberek, érző, gondolkodó, másra is gondoló, igazlelkű, melegsívű emberek. És megnyugszunk és boldogok leszünk, ha csak egy napon is s mikor újra belekényszerülünk a létért való mindennapos küzdelembe, mikor újra elkap az élet kegyetlen árja, van egy emlék, egy ilyen nyugodt, szent nap emléke, ami fenntart s van egy reménység, egy újabb ilyen nyugodt és szent nap reménye, ami erőt ad.

Egy nyugodt, szent napon volt. Nagyobb társaság beszélte a világ dolgait. Nem a mindennapi élet apró szempontjai szerint, hanem magasabb, igazán emberi szempontokból. Tárgyalta a háborút, amely mindent összetört s a békét, mely mindent lenyom. A gazdasági élet szörnyű válságát. Az erkölcsök teljes leromlását s a közéletnek azt a lezüllését, mely ennek folyamán. És szóba került — komoly aggodalommal, nem lelketlen önzéssel — a gyűlöletnek az a tengere, amely ma embert embertől, népet néptől, nemzetet nemzetől elválasztott s megnyugvás helyett újabb, minden eddiginél irtózatossabb viharra készül.

Es szóba került a védekezés módja is.

Volt ugyan, aki elfásult tehetetlenséggel nyugodott bele az általános pusztulásba, mint elkerülhetetlenbe. — Rossz az ember természeténél fogva — mondta; — ezt tanítja a vallás, ezt a természettudomány. Ez a mostani idő, minden romlásával és aljasságával éppen az embernek való. Éppen ezért bele kell nyugodni s hagyni mentére a dolgot, mert segíteni rajta nem lehet. Az a pár ember, aki másképp érez, másképp gondolkodik és másképp él — nem bír gátat vetni a pusztulásnak, ha minden erejét szakadásig megfeszíti is. Dőljön össze hát minden, a nyugati művelődés egész épülete, hátha a romok alól új, épőbb, erősebb, igazabb világ fog felsarjadosni. Ez a legjobb politika.

Rossz az ember természeténél fogva — mondta a másik. Ez igaz. Így tanítja a vallás, így a tapasztalat. Éppen ezért azoknak, akik igazán érzékek, igazán gondolkodnak — igazán is kell cselekedniük. Minden erejük szakadásig való megfeszítésével kell törekedniük a jóra és nem válogatva az eszközökben. Minden eszköz jó, amely csendet, nyugalmat, rendet képes teremteni s első sorban az az eszköz, amely leginkább képes szembeszállani az öröktől való és örökkévalóságra törő

gonosz emberi indulattal: a nyers, durva, kiméltlen erőszak. Az erőszak, amely megrettent, megfélemlít, leigáz és fékentart, hogy az egyik rabszolgájává tett erőssel — ha akaratunk ellen is — megtámogassa, tovább építse az emberi művelődés félbenmaradt, ingó épületét — ez az erőszak a legjobb politika.

— Nem, nem! — mondta újra más. Az erőszak ideje elmúlt. Elmúlt örökre, ahhoz már nincs többé visszatérés. A jog uralma lépett helyébe. Lehet, hogy ma nem állott még vissza teljesen, de ereje oly szilárdul van megalapozva, tekintélye oly általánosan elismert, oly feltétlen tiszteltben áll, hogy uralma teljességének visszaálta rövid idő kérdése már, ha egyszer, őszintén és fenntartás nélkül indulnak el feléje. A jog uralma, a jogállam uralma a legjobb politika.

— Nem a jog ereje — rendes viszonyok mellett, — mondta valaki; újra más. Ma azonban a mai világ fenekes-től felforgatott viszonyai között a jog tehetetlen, erőtlen játékszer. Alapjában véve is keret csupán inkább, mint eleven erő és mindig ólomlábon jár. Nem bír lépést tartani az élet haladásával rendes körülmények között sem. Ha pedig teljesen hátramaradt, nem él, nem működik. Mintha nem is volna. És ez nem lehet másként. Ma nincs meg, nem él az erő, amelyből a jog táplálkozik. Nincs ma élő, eleven erkölcsi erő. Ezt kell feléleszteni, ezt kell újra az emberiség életének lüktető vérévé tenni. Akkor, és csak akkor sikeresen meg lehet majd birkózni mindazzal a selyes feladattal, ami ma az emberiség elé özönlik. Mindaddig nem lehet szó sikeres munkáról, egyelőre még nem is építő, hanem csupán a további romlásnak gátat vető munkáról, amíg újra fal nem támasztottuk, meg nem edzettük az emberiség erkölcsi érzéseit, mert az erkölcs felélesztése, az a legjobb politika.

Mindnyájatoknak igaza van — mondotta az utolsó — egyikőtöknek sincs igaza. Bizonyos, hogy erkölcs nélkül nincs jog és jog nélkül nincs rend. A jog élete — épen a rend és így a közösség érdekében — nem lehet el erő nélkül és súlyos körülmények között ennek az erőnek mindent legázolólnak kell lennie, különben tehetetlen s csak a romlást siettet. Igaz, hogy mindennek végső oka az ember természete, amely a vallás tanítása szerint és a tapasztalás szerint is rossz. De van az emberi léleknek egy tulajdonsága, amely ellenállhatatlan erővel vesz győzelmet minden rossz tulajdonságon. Amely jóra képes fordítani a rosszat, ragyogásra az éj homályát, diadalra a gyalázatot, életre a halált. Ez

a Szeretet. Az irgalmas, elnéző, megértő, megbocsátó, örökkön élő és munkáló szeretet, amely nélkül nincs jog, nincs igazság, nincs erkölcs s így nincs igaz emberi élet.

Öltözzétek fel hát a szeretetet, emberek, népek, nemzetek mindannyian és cselekedjétek a szeretet munkáit magatok közt és egymással szemben. Csak így tudtok megbirkózni lelketek gonosz indulataival, csak így tudjátok elhordani mindazt a sok romot, amit gátedöntő gonosz indulataitok vad tombolása szórt szét a világba s csak így tudjátok megépíteni mindnyájatok boldog hazáját az új világot, a szeretet világát.

Mert legnagyobb erő, az egyetlen élő erő, s így a legjobb politika a Szeretet.

Karácsony van. A szeretet megszületésének ünnepe. Erre a pár napra lega-

lább félreállunk a tülekedésből, lerakjuk a küzdés fegyvereit, kidobunk lelkünk minden gonoszindulatot s átadjuk magunkat teljesen a szeretet uralmának.

Azután — elmulik az ünnep, ei a szent hangulat s az élet kegyetlen árja elsodor. Hát küzdünk az életben, kell is küzdenünk önmagunkért, családunkért, fajunkért, nemzetünkért, hiszen küzdelem nélkül nincs élet, legalább is nincs értékes élet. De küzdünk gyűlölet nélkül, gonosz indulatok nélkül, megértve egymást, megbecsülve egymást; szeretettel.

Bizonyára sokkal tovább fogunk jutni, sokkal többet fogunk elérni s valóban építeni fogunk. Nem homokra, hanem rendíthetetlen sziklára. És leszen akkor:

Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek és e földön béke és az emberekhez jóakarát,

Mit kap Karácsonyra a sajtó?

Meglepő ajándékok az egész vonalon
A szabóiparosok lapja díszlő ajándékok minden lapnak

Karácsony ünnepén, amikor ajándékot kap még az érdemtelen is, állítólag meglepetéseket tartogat a Jézuska a vajdasági sajtó számára is. Munkatársunknak hosszu utánjárás után a már utban lévő krisztinkindli részleteiről a következő érdekességeket sikerült megtudnia: A

„DÉLBÁCSKA”

ünnepi vezércikket kap dr. Gráber Lászlótól. A cikk nyíltérben fog megjelenni. A

„RÁCSMEGYEI NAPLÓ”

nem állván szorosabb vonatkozásban a Jézuskával, csupán a radikális párttól vár és kap jutalmat, amelynek nagyságára vonatkozólag már most folynak a tárgyalások. A

„ZASTAVA”

megkapja a radikális párt novisadi kerületének hatodik listavezetőjét azzal a kikötéssel, hogy Ujévkor valamennyi ki-sorsolandó az előfizetők között, minden ráfizetés nélkül. A

„HIS UJSÁG”

egy olyan vezércikket kap ajándékba, amelyből végre egész világosan lesz megállapítható, hogy mit akar a lap, s hogy este jelenik-e meg, avagy reggel? Mert ez az eddig tisztázatlan kérdés szintén fontos az előfizetők szempontjából. A

„JEDINSTVO”

biztosítást kap Pribicevicstől arravonatkozólag, hogy nemsokára ismét mindennap megjelenhetik, ha az újabb kooperációra való tekintettel többet nem szítja radikális lapitársát, a Zastavát. A

„VAJZASÁG”

kap egy jóindulatu vállvergetést Miroszavlyevics P. Kosztától és egy napi-hirt, hogy Gömbös Gyulát elgázolta Krausz Simi autója. Az utóbbi hirt azonban fenntartással tartozik közölni. A

„VIDOVAN”

egy emlékalbumot kap abból az időből, amikor még kétezer olvasója és ötven állandó zsidó hirdetője volt. Az album ezt a felhívást fogja viselni: Tempora mutantur. A

„DEUTSCHES VOLKSBLATT”

ajándékba kapja Pupics Ottót, a Délbácska munkatársát. A

„SAVREMENI NOVISAD”

szerkesztője folyószámát kap a Fehér Hájó-ban. A folyószám kamat-, de nem alkoholmentes.

„A VICC”

szerkesztőse kapja a legértékesebb ajándékot. Egy olyan viccet, amely még sohasem jelent meg a Fidibusz-ban. A viccet a lap rendkívüli kiadásban tartozik közölni. A

„SRBADIJA”

kap egy állandó hirdetést a Magyar Párttól, azonkívül egy nyilatkozatot, mely szerint a lap dr. Cseremov György tisztí orvosá történt kinevezéséért nem vállal felelősséget. A

„HROJACS”

a szabóiparosok lapja nem kap, hanem ad ajándékot minden lapnak. Az ajándék egy-egy újabb olló lesz, aminek következtében a helyi sajtó súlyos helyzetben lényeges javulás várható.

Nagybajuszu János

Írta: Bársony István

Tulajdonképpen Torkos Jánosnak hívták, de csak nagybajusznak emlegette mindenki, mert akkora kacskaringós bajusza volt, hogy bátran a fülére csavarhatta volna.

Ez még növelte amugy is elég nyomós tekintélyét a gazdasági cselédség előtt. Nyomós volt ez a tekintély nemcsak a szó szoros értelmében, a kerek száz kilója miatt, amellyel János dicsekedhetett, hanem azért is, mert ő volt az uraság parádés kocsisa, aki innen-onnan negyven esztendeje ette a maga kenyerét nemes Sárffy Gedeon földesuraságnál.

Hogy a maga kenyerét ette, azt azért kell hangsúlyozni, mert az egyetlenek összekocanásfélé, amely ez alatt a negyven esztendő alatt közte meg az uraság közt történt, ezt derítette ki. Azt találta ugyanis mondani neki Sárffy Gida, hogy: — Amíg pedig az én kenyeremet eszi kend!... de nem folytathatta, mert János közbevágott: — Már instálom, én csak a magam kenyerét eszem; szolgálók érte!

Gida ur megakadt, nagyot nézett, azután jót kacagott. — Igaza van, — mondta a talpig magyar ur nyíltságával. És szó sem volt többet szidásról. Maradt minden a régiben. Éppen csak

hogy azontul még nagyobb kegyében volt nagybajuszu János az ő gazdájának, akiért különben élt-halt.

Bizony rá is szolgált a megbecsülésre, mert hű volt, mint a legtelivébb pusztai komondor. Még olyan fehér is kezdett már lenni lassan-lassan. Csak a bajusza nem akart öszülni, ami annál hetykébbnek láttatta a tagbaszakadt, bikaerejű embert, akin nem a háj nyomott annyit, hanem a csont, meg az izom.

Neki az semmi sem volt, hogy a sárba beleragadt szénásszekeret a vállával kiemelje a kátyuból; olyan eset is történt, hogy amikor két lovas betyár rájuk támadt valamelyik utjukon, egy ugrással lent termet a bakról s jobbkézrel-balkézrel egy-egy betyárt lerántott a lováról, aztán szelíden egymáshoz kocintotta őket, mire azok csak elnyaklottak s eldőlték; úgy kellett felocsolni mindkettőt.

Attól fogva az uraság tegezte, ami a legnagyobb tisztességgel ért fel, mert ezzel egészen belekerült nagybajuszu János a családba.

Nem is parancsolt neki senki sem. Azt tette, amit akart; de rá lehetett bízni, hogy mit tegyen, mert talált magának dolgot akkor is, ha nemcsak a lováról volt szó. Természetesen az uraságot mindig ő hordozta, azt el nem engedte volna. És úgy eltanulta az uri

tempókat, hogy a káromkodás művészetében még le is főzte a gazdáját, aki ha valamelyik rossz cselédjére rá akart ijesztani, csak azzal fenyegette meg: vigyázzon kend, mert a János kezére adom.

Volt Sárffy Gedeonnak egy fürge háziszidája, akit csak úgy, a vezetőneve nélkül, röviden Áronnak hívtak. Alázatos, szelíd, alkalmazkodó ember volt ez az Áron, aki mindent megvett, ami a pusztán eladó volt és mindent előteremtett, amire ott szükség lehetett. Ezzel az élelmes üzletemberrel régi összeköttetése volt már Sárffynak és meg is becsülte, mert nem volt vele baja. Ha Áron megírta, hogy ekkor meg ekkor bátor lesz tiszteletét tenni, Sárffy el nem mulasztotta, hogy fogatot ne küldjön érte a messzeceken levő állomásra. Ugy is küldte vissza, jó kényelmes kocsin, amelyen úgy helyezkedett el Áron, mintha ő lett volna a földesur. Éppen csak, hogy valamelyik igáskocsis ült ilyenkor a bakon, nem pedig nagybajuszu János, a parádés, aki csak urat vitt.

Egyszer hintóval várta János a gazdáját az állomáson: de biz az nem jött meg, hanem megérkezett helyette Áron, aki mindjárt el is mondta, hogy a nagyságos ur csak estére jön s őt előre küldte, hogy addig megnézhesse az eladó birkákat.

— No hát csak üljön fel, vetette oda foghegyről nagybajuszu János. De mikor Áron büszkén be akart lendülni a hintóba, rászólt: — nem oda? ide ni! — és maga mellé bökött az ostora nyelvél.

Áron tehát a bakraült, János mellé, és az egész uton sértődve hallgott. Minthogy a parádés sem volt bőbeszédű, szó nélkül érkeztek meg a pusztára. Áron este csak annyit mondott Sárffynak: — De rártartos kocsisa van a nagyságos urnak! Hanem hogy miért, azt nem magyarázta meg, Sárffy pedig elfelejtette megkérdezni.

Azután telt az idő és sok minden megváltozott a világon. Áron elmaradozott a pnsztáról s már csak a megbízottját küldte maga helyett, ha üzletéről volt szó. Hire járt, hogy megtollasodott és bankja van Budapesten: nem ér rá, hogy maga futkosson a gseftek után. Ő csak dirigálta az embereit s azokon keresztül folytatta a milliók gyűjtését.

Sárffy Gedeont eközben utolérte a számojni nem tudó, de azért mindig mindent fenéki tejjelnek néző magyar urak sorsa.

Akkor is a régi urnak hitte magát, amikor már eladósodott. Eszerint is élt. A sallangos négyfogatról nem tudott lemondani, de a nagy vendéglátásról sem. Aki a pusztájára betévedt, azt

A hazugságok gyűjteménye

Diplomaták, hadvezérek és újságírók. Legkevesebbet az újságírók hazudnak. A sajtó csak a hitelesség kedvéért hazudik

(Budapesti levél.) Barna polituros, fiókokra osztott, öreg sifonérban a cédulák roppant halmaza: ez a „Hazugságok gyűjteménye”. Gyűjtöjük egyik kiváló elméjű magyar filozófus: V. F. doktor, akinek munkásságát a „Philosophie der Gegenwart” című német bölcséleti folyóirat tanúsága szerint a külföld is számontartotta.

Néma tisztelettel állottam az öreg sifonér előtt, amely a világ fundamentumát, akarom mondani: a rut hazugságokat rejtette magában. Ezalatt szíves házigazdám készséggel nyitotta ki a gyűjteményt rejtő szekrény ajtaját, bár közben nem állhatta meg, hogy indignálódva ne tegye ezt a megjegyzést:

— Egész életemben az igazságot kerestem s tessék: most beszéljek a hazugságról!

Sort kerítettünk a gyűjtemény egyik leggazdagabb csoportjára: a diplomaták viselt dolgait tartalmazó cédualahalmazra. Bizonyára első hely illeti ebben a csoportban Menciaikov Danilevics Sándort, Nagy Péter cár teljhatalmu kegyencét, aki ugyan a róla elnevezett öltönydarabnak köszönhető világhírű, de megérdemelte volna azért is, mert a diplomatikus viselkedés művészetét olyan magaslata emelte, hogy a végén már tévedésből sem mondott igazat. A pástétomsütőből herceggé avanzsált diplomatáról egész sereg adatot jegyzett fel Jussipov orosz történetíró a „Ruszkij Archiv” 1875. évi folyamában. Többek között elmondja, hogy Menciaikov egy ízben okmányokat íratott alá a cárral és Nagy Péter — amint a dátumot jegyezte az íratra — szórakozottan megkérdezte:

— Milyen nap van ma herceg?
— Csütörtök, felség — válaszolt Menciaikov.

A cár önkénytelenül pillantott az előtte fekvő naptárra s aztán csodálkozó arccal fordult miniszteréhez:

— Ön téved. Ma „valóban” csütörtök van.

Uralkodói finomsággal így adta tudtára hű emberének, hogy egyetlen igazságtalanság köv. kezességének csak pillanatnyi botlása lehetett.

Egyik cédulán Remusatné emlékiratból vett kivonatra leltünk. A följegyzés Napoleonról szólt. Amikor 1797-ben Napoleon Bécs felé menetét seregével, a megrémült osztrák udvar Mervelt grófot küldte udineci főhadiszállására, hogy békét kérjen tőle. Napoleon agyonnyargatott serege jobban vágyott a békére, mint a bécsi udvar, a vezér mégis úgy tett, mintha a békének még gondolata is sértés volna rá és ezt nem is győzte eléggé hangoztatni. Egyébként elbűvölő udvariasság-

egy hélig el nem eresztette: addig pedig furdette tejbén-vajban. Minduntalan „névnap” volt nála, aminek lenni kellett, ha nem is volt igazi névnapos körülötte. Ürügy mindig akadt rá, hogy dárídó és eszemiszom legyen. Lassankint elusztak a gulyák, a nyájak, pedig szárazság volt. Aki elhordta a négy lábú kincseket, az rendszeren az Áron embere volt. Ő maga már egyáltalában nem mutatkozott. Ő csak fizetett mindenért készpénzben. Váltót adni csak az urak tempója.

Először elvitték a szép selymesgyapjas birkákat. Azoktól legkönnyebben vált meg Sárffy Gida. Legalább most már feltörheti a legelőjüket, hadd teremjen aranykalászokat.

Hanem a feltérés, Isten tudja miért, nehezen ment. Nem volt hozzá elég iga, elég eke, elég arra való ember? Vagy talán eléggé erőskezü gazda? ami a legnagyobb baj.

Eljötték hát a gulyáért is azok, akik a birkákat elvitték. A szépséges pusztai jószágától már nehezebben vált meg a földesúr. Azt személyszerint ősmerte. Azok a bikák, tehének, borjak mind az ő nevelései voltak, s mindegyik egyéniség volt, nem olyan, mint az egyforma birka, amelyet csak a juhász bír egymástól megkülönböztetni.

De azért ezektől is megvált, mert

gal fogadta az osztrák diplomatát és szinte tulzott szerénységgel vallootta be, hogy egyszerű katona léte fogalma sincs a diplomáciai fufangról. Persze a gróf erre fölénykedni kezdett az „egyszerű katonával” s óvatlanságában azt is kiszalajtotta száján, hogy mennyi engedményre hajlandó császára. Napoleon, aki ennyi engedményről álmodni sem mert, amint belátott ellenfele kártyájába, azonnal megváltoztatta a tárgyalási formát: gögösen és durván követelt mind többet, hogy a grófnak leessék az álla ijedtében.

— De tábornok ur — esengett —, ennyit még sem engedhetünk át!

Napoleon erre a kandallóhoz rohant, amelyen művészi becsű porcellánkészlet állt s lekapta a vagyont érő drágaságot, úgy vágta földhöz, hogy menten ezer darabra tört.

— Így töröm össze uradat — süvöltötte —, mint ezt a nyomorult csészt, ha ellenkezni mertek velem. Seregem ég a vágytól, hogy Bécsbe vonuljon s nem tudom, visszatarthatom-e akár a legelőnyösebb békével is!

A megrémült követ még aznap aláírta s megalázó campoformioi békét.

A békekötés után megkérdezte Napoleont egyik segédtisztje:

— Tábornok ur, nem sajnálta azt a drága porcellánkészletet?

— Vajjon nem többet ért-e a campoformioi béke? — mondta rá ravaszul hunyorgatva Napoleon.

Az „ex officio” lóditó diplomácia után áttértünk a politikai élet görbe ösvényeinek megjárására. A roppant halmazból álljon itt egyetlen eset. 1893 decemberében, az egyházpolitikai törvényjavaslat vitájánál Szilágyi Dezső, a nagy debatter, valami részletkérdésben összekapott Eötvös Károlyval. Már-már úgy látszott, hogy súlyos érveivel végképpen sarokba szorította a „vajdát”, midőn Eötvös — aki a vitában sosem volt skrupulózus — még egyszer szólamra jelentkezett.

— T. Ház, — mondotta — örömmel meghajolnék az igazságügyminiszter ur érvelése előtt, ha egyébként nagyvratartott érvei a törvényeinkben lefektetett alapelvekkel nem állanak szöges ellentétben. Am az 1642. évi XXI. t.-c. rendelkezései világosan nekem adnak igazat és ezt érvekkel nem, legfeljebb új törvénnyel lehetne megmásítani.

A t. Ház jogásztajjai elismerően bólgattak Eötvös felé, mialatt Szilágyi válaszára állott fel.

— Valóban úgy van — szól röviden —, hogy az 1642. évi XXI. t.-c. előttem szólónak ad igazat, ámde a t. képviselő ur megelégedett róla, hogy az egy évvel később kelt 1643. évi IV. t.-c. az előbb említett törvények

rendelkezéseit hatályon kívül helyezte.

A t. Ház jogásztajjai most már Szilágyi felé bólgattak elismerően, egyedül Eötvös ült helyén előbb elképedve majd szélesre derült arccal, hogy végül is diadalmoslyól ragyogó ábrázattal pattanjon fel:

— De kérem, 1643. évi IV. t.-c., amire az igazságügyminiszter ur hivatkozik, nincs is!

Roppant megdöbbenés moraja kelt a Ház minden oldalán, csupán Szilágyi felelt nyugodtan:

— Tudom. De 1642. évi XXI. t.-c. amire a képviselő ur hivatkozott, szintén nincs!!

Ekkor nézett nagyot mindenki, általános derűtség közben.

A harmadik csoportban a fölhevített újságírói képzelet szülöttei: a hírlapi kacsák találtak fészekre. De meglepően csekély számban. Csodálkozó kérdéssemre aztán a következő felvilágosítást kaptam:

— Legnagyobb blaszfémia ámitással vádolni az újságírókat. Nem ferditenek azok soha, legfeljebb olvasóik szája szerint formálják át az eseményeket s még ezt sem egyébert, csupán hogy hitelük legyen a közönség előtt. Szóval: ha hazudnak, csak a hitelesség kedvéért teszik, vagyis az igazságot. Becsületes lóditók.

A tétel igazolására mindjárt példa is akadt az egyik cédulán. Kanizsay Ferenc, a magyar prózairás fiatalon el-

Hogyan lett író Knut Hamsun?

David Marcus, a berlini egyetemen az északi irodalmak tanára, igen érdekes cikkben foglalkozik Knut Hamsun ifjúságával. Marcus, aki személyesen ismeri a világhírű író és sok olyan mozzanatot megemlíti életéből, amely eddig nem került nyilvánosságra. Knut Hamsun Krisztiánia mellett levő birtokán visszavonultan él, senkit sem fogad s így annál értékesebbek a cikk adatai.

Knut Hamsun édesatyja szegény falusi szabómester volt, úgy hogy az író gyermekkorá szűkös viszonyok között, állandó munkában folyt le. Amikor felsceperedett, kereskedőinasnak ment és bebarangolta egész Norvégiát. Már ekkor írogatott, de csak a maga részére s kétségtelen, hogy a fiókjában megőrzött, sikerültebb és kevésbé sikerült, de mindenkör eleven novelláért ma súlyos pénzeket fizetnének. Norvégiában sehogy sem tudott magának jövőt biztosítani s ezért Amerikába hajózott, ahol ugyancsak kalandos élete volt.

Egyszer Chicagóban villamoskalauznak csapott fel. A keresettel meg volt elégedve s nappal, amikor kitűnő szemével tisztán el tudta olvasni az utcák neveit, általános megelégedésre kiáltotta a megállókat. Éjjel azonban egymás után összezsúrolta az utcákat s

hunyt nagytehetségű mestere szeretet idézgetni ezt a példát. Az újságíróknak rövid hirt kell írnia a Bankárok lapjában, amit ilyen formában süt ki:

Sajnálatos baleset. Braun Jacques, a dugszázas bankár autója a Szabadság-téren nekiment egy lámpaoszlopnak. A sajnálatos baleset következtében a nagy emberbarát lábát törte

Ha már most az újságíró szíve szerint irhatott volna s nem bankár-olvasói szája szerint, ekként fogalmazza a kis hirt:

Sajnálatos baleset. Braun Jacques a dugszázas bankár autója a Szabadság-téren nekiment egy lámpaoszlopnak. Sajnálatos baleset, hogy a nagy emberbarát csak lábát törte, holott nyakát kellett volna törnie.

Vidám esetet jegyzett fel Brentano Bettina, a különcködő német író Goethéről. A nagy német költő a weimari fejedelmi parkban sétált egy alkalommal valamelyik éltebb udvaronc társaságában. Egyszerre a bokrok közt az uralkodó család egyik fiatal nősarját pillantják meg, amint bizalmas tété-téte-ban társalog — fi donc! — egy köznemessel.

— Látja?! — bökte oldalba Goethét az udvaronc.

— Látom, de nem hiszem — felelt Goethe, eleget téve kijelentésével az uralkodó családot megillető konvencionális hódolatnak.

igen sok utas nem ott szállt le, ahol akart. Feljelentést tettek a villamos-társaságnál és utilaput kötötték a tapasztalatlan kalauz talpa alá. Sorban próbálkozott egy csomó mesterséggel. Hol kötő volt, hol kikötőmunkás, hol mézárósság, s ki győzné valamennyi foglalkozását megnevezni. Az irodalomhoz sem lett hűtlen. Éjjeleken át írogatott mindaddig, amíg csak a megfeszített napi munkát követő egyik éjszaka vérömlést nem kapott. Az orvos közölte vele, hogy előrehaladott tüdőbaja van s legfeljebb három hónapig húzhatja életét. Knut Hamsun nem hitt az orvosi bölcsességben, de mégis elhatározta, hogy visszatér Norvégiába, mert ha már meg kell halnia, inkább szülőföldjébe temessék. Volt egy mozdonyvezető barátja s ennek engedelmeivel felült a newyorki vonat mozdonyára. Az ut csaknem három napig tartott s Knut Hamsun egész idő alatt előrenyújtott nyakkal szivte a jeges levegőt. A telelmes üdülés alapos meghűlést okozott, de jót tett a tüdejének. Annnyira egészségesnek érezte magát, amikor Norvégiába ért hogy a kritikus három hónap leteltével visszahajózott Amerikába.

Itt azután 1887-től kezdve minden este felolvasást tartott kisszámú közön-

kalapját:

— Tekintetes uram, előálltam: az utitáskám már a hintón van.

Áronnak megvillant a szeme. Eszébe jutott az a régi eset, amikor ez a durva paraszt maga mellé intette a bakra. Most megfizetnek neki.

Kinyújtózott és jó hangosan, parancsolóan odaszólt a parádésnak:

— Osz! hallja maga János, ha visszajön a vasutról: ne fogjon ki: úgy, amint vagyunk, átmegyünk a szomszédba vizitálni. Értette?!

Nagybajuszu János lassan fordult oda Áronhoz és eközben szépen, nyugodtan feltette pörge kalapját, amelyen a pántlikát meglengette a szellő.

— Sajnálom, Áron, mondta nyugodt dörmögéssel, hogy nem tehetem meg a kedvedet, mert a tekintetes urral én is elmegyek. Azért viszem a kiskocsit is, hogy legyen aki a lovakkal visszajöjjön. Szerbusz.

Sárffy rázta a befelé elfojtott kacagás: nem mert ránézni egyikükre sem, csak sietett a hintóhoz.

Rögtön rá nagyot billent a hintó, amint nagybajuszu János száz kilója a bakulésre lendült.

A vén parádés kieresztette még egyszer utoljára a négyes ostort és nagyot csördített vele.

— Gyi tee!!

nem tudott magán másképpen segíteni.

Legkeservebb az volt, amikor a ménesre került a sor. Ez már vérbe ment. Sárffy Gidának a szíve kezdett vérezni, amikor szétmézett a gyönyörű kancák és csikók közt, hogy melyiknél kezdje a bucsuzást, melyiktől váljék meg hamarabb, könnyebben.

Itt már cserbenhagyta a hidegvére, az uri könnyedsége, amellyel ezreket dobott oda egy arcrándulás nélkül a bakk asztalra.

Hisz' valamennyi lovát egyformán szerette. Válogatni köztük igazán nem tudott. Elfordult, hogy ne lássák a szemét s legyintett:

— Vigyék el valamennyit minél előbb.

Ha meg kellett lenni, legalább hadd essék túl rajta a legrovidebben.

Ami ezután következett, az már csak agozinálás volt. Mindaddig, amíg azon a bizonyos szép napon meg nem jelent — Áron, a maga ősi valóságában, de annyira kinyalva-kifestve, hogy Sárffy alig bírta elfojtani a mosolygását, pedig most komoly érzéseit voltak.

A régi szerény kis háziszidó úgy meg volt borotválva, hogy még bajuszt sem viselt. Kockás angol sportruha volt rajta, meg gummitalpu sárcipő. Még monokli is lógott a mellényén: de azt nem tette fel, minthogy nem tudott

vele bánni. Olyan elegáns volt, mintha egész életében csak a divattal lett volna baja-gondja.

— Nagyságos uram, kezdte a nagyon is nagy udvariasságtól szinte pök-hendi hangon, a mi dolgunk rendben van és Nagyságodnak (itt mélyen meghajolt) rendelkezésére áll a birtokáért még járó vételár, amelyet akkor méltóztatik kézhezvenni, amikor be méltóztatik érte fáradni akár hozzám, akár a Nagyságod által kijelölendő bankba. Méltóztatassék velem rendelkezni. Csak úgy mint eddig. Csak úgy. Van még valami parancsa Nagyságodnak?

— Köszönöm, kedves Áron, nagyon köszönöm: még csak azt ajánlom újra a figyelmebe, amit a cselédség számára kikötöttem. Mindenki a helyén marad, aki maradni akar és legalább is olyan ellátást kap, amelyet tőlem kapott.

Áron mélyen meghajolt.

— No de ez természetes. Nagyságos uram: ez magától értendő. Nemcsak azért, mert ki van köve szerződésünkben, hanem mert azt akarom (megnyomta a szót), hogy a cselédség semmi változást se vegyen észre és szívesen dolgozzék. A jó munkát meg kell fizetni. Ha valaki tudja, hát én tudom ezt.

Ebben a percben előtáppant nagybajuszu János és Sárffy előtt levette a

ség előtt a nagy északi írókról, különösen Ibsenről és Strindbergről. Az előadások nem sokat jövedelmeztek, mert egy egész ciklus után csak anynyi pénz gyűlt össze, hogy egy pár gummicipőt vásárolhatott magának. Nappalait továbbra is testi munkával töltötte, de szabad idejében leírhatatlan küzködéssel igyekezett önálló véleményt formálni magában a világról és új irodalmi stílust teremteni. Ugy érezte hogy nagyra és teremtő munkára hivatott.

Egyszer kibérelt egy hatalmas termet, amelyet java részben tiszteletjegyes közönség töltött meg, s előadást tartott — Amerikáról. Humorral gunynyal és ironiával festette le a modern Amerika szellemi életét.

Ez az előadása, amely csak norvég nyelven jelent meg s amelynek lefordítását Knut Hamsun azóta is megtil-

totta, nagy megdöbbenést keltett Amerikában s a fiatal írók tudomására adták, hogy nem kívánatos elem Amerikában. Nagynehezen utiköltséget szerzett és Kopenhágában telepedett le, ahol hozzákezdett első regényének, az Éhségnek kidolgozásához. A regény folytatásokban jelent meg egy azóta megszünt dán folyóiratban s Knut Hamsun egy reggel arra ébredt, hogy híres ember s a norvég irodalom vezérszellemét látja benne.

A nem várt meglepetés végképpen az írói pályára terelte Hamsunt. S most már szívesen letett arról a tervéről, hogy borbély lesz. Mindig azt hitte ugyanis, hogy hajművészetek rejtőznek benne s kedvtelésből meg is nyírta egyszer a cipésmestert, akinél inaskodott. A cipésmester rögtön a nyírás után el is kergette s napokig nem mert mutatkozni az utcán.

A császár, Illés próféta és a futurista költő . . .

Egy tébolydaviselt naplójából

Bolondvár, április 1.

Háromszor is meggondolhatták volna nagybölcsességű rokonaim, amíg ide-dugtak ebbe a vöröstéglás épületbe, amelynek falai között nem egyszer a legsötétebb kétségbeesés karjai között fetrengtek. Ámbár ha jól meggondolom, uincs okom panasza, mert tömörkedek új és meglepő tapasztalatokkal lettem gazdagabb és alkalmam nyílt szoros ismeretségbe lépni hazánk összes félreismeret lángszével, valamint részt vennem a titokzatos éjjeli nagygyűlésen, amelyen régi álmomat, a falanszteri társadalmat láttam megvalósulva. Ha jól emlékszem, anyagi ügyekben támadtak nézeteltérések anyósom és egyéb, a családomhoz tartozó ös-lények között és arra is emlékszem, hogy éppen a telefonnál ültem, amikor nagyon dühös lettem és megpofoztam a szobalányt és összetépte a nadrágot — de nem akarom tovább részletezni azokat az emlékeket, amelyek anyósommal és bájos leányával kapcsolatosak, akikről hál' Istennek, sikerült radikális uton megszabadulnom. Annyi tény, hogy megfogtak és ráeresztették a zuhanyt, ami azonban nekem használt a legkevesebbet, mert körülöttem mindenki csurog víz lett, feleségem hisztérikus görcsöket kapott, az anyósom pedig az ördögöket hívta segítségül, akik nem jöttek, pedig mindig azt hittem, hogy a legjobb barátságban vannak anyósommal. Azután összeült a családi tanács, hogy miben

állapodtak meg, azt nem tudom, elég az hozzá, hogy anyósom a következő szavakat intézte hozzám:

— Már elég józan vagy ahhoz, hogy emberek közé mehess, éppen ezért gondoskodtunk számodra társaságról, nehogy a tulságos unalom kikezdi egészséged agyvelődét.

Azután egy automobil jött és anyósom, valamint két ellenzős sipkájú férfi védőszárnyai alatt elindultam az ismeretlen felé.

Bemutakozom a gyülekezetnek

Az automobil hirtelen megállt, anyósom erőlyesen karonfogott, a nagykapu egy varázsűrésre hirtelen kinyílt és mi átléptük a rejtélyes küszöböt. Rövid tárgyalás után különös ceremóniák következtek. Érzékeny bucsut vettem anyósomtól, aki vigasztalásul egy stanicli süteményt nyomott a markomba. Rettenetes dolgok következtek ezután. A két férfi akcióbá lépett, lehuzta rólam az imádott hazai ruhát és beletnyomott egy különös alakú fürdőkádba és majdnem megfojtott két óriási szivaccsal. Majd egy harmadik büvészinas kékcikos pizsamát hozott, abba belebujtattak és akkor már nem haragudtam, mert öltözetemet elég kényelmesnek találtam.

Először is egy kedves, ragyogó szemű fiucska szökött felém, mint a gazella. — Szervusz — mondotta bizalmasan és megfogta a kezemet.

— Ez a Gyurka — magyarázta egy

tekintélyesnek látszó szürkeruhás öreg szemita — nehogy észébe jusson bánatani, mert akkor... — és rettenetes fenyegető mozdulatot tett.

Megszéppentem. Jó lesz vigyázni — gondoltam — és hogy hibámat jóvátegyem, elővettem a staniclit és remegő kézzel átadtam Gyurkának.

— Nesze, Gyuri.

Az enivaló fiucska boldog üvöltéssel rohant a kályha mögé és szörnyű csuklások közepette falni kezdte az ünnepi csemegét. Majd amikor már a morzsákat is felnyalta a földről, odajött hozzám és a vállamra tette a kezét.

— Hát téged hogy hívnak?

— Azt bizony elfelejtettem megkérdezni az anyósomtól. Nem baj, ha majd bejön meglátogatni és megint hoz egy ilyen staniclit (Gynrika szeme nagyot villant), megkérdezem tőle és akkor megmondom Neked. A gyülekezet ekkor már félkörben sorakozott fel előttem és szavaimra kórusban adott kifejezést megbotránkozásának.

— Ez egy bolond — mondotta mindenki — még azt sem tudja, mi a neve.

De azután mégis akadály nélkül lekezelhettem a társasággal.

— X. Y. futurista költő vagyok — mondottam és nagyokat mosolyogtam.

Az A) osztály rejtelméi

Alkonyodott. A hosszú, sápadtképi fiatalember a kályha előtt térdelt és hangosan imádkozott. Illés próféta az asztal tetején ült törökös pózban és a világ bűneiről tartott sorozatos előadást. Gyurka az asztal alatt ült és áhitatosan hallgatta a próféta szavait. Egyszerre azonban megmozdult az asztal és Illés próféta, hogy, hogy nem, a földre gurult és nem mondott többet. Gyurka szájából vérfagyasztó hörgés szakadt föl, mint egy gombolyag gurult a többiek lába elé és fehér hab buggyant ki fogai közül. Ide-oda vetette magát a földön, homloka beszakadt az asztal lábának szögletében, vér borította el arcát és fuldokolva meredt hátra gerince. Akkor már sietve érkezett négy fehérruhás alak, akik óriási lepedőket cipeltek magukkal. Szegény Gyurikát lefogták és becsavarták az óriási lepedőkbe. Ugy festett a gyerek, mint egy mumia, azután le-tették az egyik sarokba, ott nyoször-gött az árva lélek egy ideig.

Közben egyik ujdonsült kollégámnak táncolhatnékja támadt. Hatalmas karjaival megragadta az egyik öreg zsidót, akinek kopasz fejét haj helyett friss sebhelyek ékesítették. Az öreg zsidó nem akart táncolni. A vidám atléta azonban édeskeveset törődött ezzel, felkapta és borzalmas csárdást

kezdett vele. Azután nekiütődött a szerencsétlen öreggel a kályhának, amely butorbarab úgy látszik közkedveltségnek örvendett a teremben. Vért láttam felfröccseni és majdnem elájultam, de aztán kíváncsian szemléltem a fejleményeket. Egy fehérruhás ember a vérző öreget emelte karjai közé, három másik pedig megragadta a megvadult táncost, aki mind a hármat egy lökés-sel földre terítette. A póruljárt börtön-örök erre még két ember segítségét vették igénybe, úgy, hogy végre is sikerült szegény barátomat guzsba kötni. Megdermedve néztem, mi történik. A terem végében kis vasajtó szerénykedett, amelynek rendeltetése fölül mind-ezideig nem voltam tisztában. Ezt a vasajtót felnyitották, mögötte háromszögletű üreg látszott, ebbe préselték be szegény barátomat és rázárták a vasajtót, úgy, hogy mozdulni sem tudott. Üvöltése megreszkettette a falat.

Az igazi Vilmos császár cigarettatár-cát vett elő és az abban levő hamu-ból egy jó csomót orrába gyömöszölt.

— Ez azért van, hogy ne legyen náthás — mondotta.

Egy intelligens arcu férfi sötét tekin-tettel járt fel és alá a teremben.

— A bánya beomlott és én össze-lapultam a kövek alatt, az agyamban férges másztak és a szivem billentyűi jégcsapokká váltak, az ördög megkér-dezte tőlem, akarok-e gazdag lenni és én azt mondtam, nem akarok, az asz-szony pedig azt mondta, hogy minden éjjel meg fog csalni és becsukott és azt akarja, hogy meghaljak éhen...

Gyurika megszólalt a sarokban: Vi-zet, vizet!

Egy további egyéniség pedig a nyi-tott ablak vasrostélyát rázta és maka-csul tekintgetett ki a börtönépület ud-varára. Lihegve kiáltotta:

— Ott jön! Ott jön!

Majd mosolygósra vált arca és eny-hülve szólt:

— Hisz ez csak a délibáb!

Azután bökolt és csókot hintett egy szemközti ablak felé, amelyen egy kő-cos női fej kandikált ki.

Nagygyűlés éjjelkor

Bolondvár, április 13.

Beteljesülni látom álmomat, amelynek elgondolásán annyit fáradoztam és amelynek képe belerajzolódott álmatlan éjszakáimba, mintegy óriási bálna, amelynek hátán hercegek, grófok, ban-károk, napszámok és köztisztviselők táncolnak. És most előttem áll a meg-valósulás bűbajos stádiumában: a falanszteri rendszer, amelyben mindenki egyenlő és mindenki egyforma kékcsi-kos ruhát visel.

Zöld ifju

Írta: Papp Jenő

(A két író alig várja, hogy a zöld ifju elmondja nekik Adriennél való látogatását. Adrien asszonyba mind a két író halálosan szerelmes volt. Persze — hát Istenem! — ők már régen kijózanodtak ebből az üres asszonyból! Amit a zöld ifju itt lentebb elmond, az az első betűtől az utolsóig maga a szintiszta hazugság. A baj ott van, hogy mind a hárman elhiszik, sőt talán egy kicsit maga az olvasó is.)

Az egyik író: Hová ültette magát? Maga mellé a diványra?

A másik író: Várjon! Ne ott kezdje! Először azt mondja el, hogy mire gondolt, míg odament.

Az ifju: A csókra gondoltam, kérem. Esett a hó és előttem rózsák nyíltak a járdán. Mind olyan haragospiros volt, mint az ő szája.

Az egyik író: Elengedjük a színeket. Mindnyájan rózsákat látunk az uton, míg odamentünk. Mikor maga letérdelt elém, megsimogatta a maga fejét?

Az ifju: Nem térdeltem le előtte.

A másik író: Neked megsimogatta a fejedet?

Az egyik író: Mondjuk lehet, hogy csak a frizurámat igazította meg. Csak nem vagy féltékeny?

A másik író: Ugyan!... Csak a mód-szer nem egyezik. Velem először fel-húzta a gramofont és Slezákor hall-gattuk. Állítólag Slezák...

Az egyik író: A kis leánya bent volt a szobában?

Az ifju: Egyedül voltunk. Uzsonna előtt zongorázott. Ha jól emlékszem:

Carmenből a torreador dalát. Én egy régi faragott széken ültem, oldalt elő-re-hajótam, mámoros lettem s noha fel-tettem magamban, hogy az önök uta-sítása szerint mindent élesen megfigye-lek, a dal után közel voltam ahhoz, hogy a lábaim elé boruljak.

A másik író: Igen, így kezdődik.

Az egyik író: Gyerünk uzsonnázni! Mert remélem, hogy ő is éhes volt.

Az ifju: Nem tudom. De mi le sem ültünk az asztalhoz. Soha nem voltam olyan vidám, mint ott nála. Össze-vissza beszéltem mindenféle csacsisá-got és ő mindenben nevetett. Én még hangosabban nevettem, úgy nahotáz-tam, hogy egyszer észretértem, meg-ijedtem, hogy beszól a házmester vagy lekiabálnak a második emeletről, de ő megnyugtatót, hogy ez a lárna nem illetlenség. Különbön is fölöttünk egy süket vénleány lakik, alattunk meg üzlet van. Arra biztatott, hogy érez-zem magamat úgy, mintha őserdőben volnék.

Az egyik író: Ahá! Ez már ismerős csapás.

Az ifju: Mikor a könyvtárát mutatta meg, akkor még józan voltam. Átmen-tünk a télikerten, ott sötét volt, meg-fogta a kezemet és vezetett. Érezhette, hogy remegek, megszorította az ujja-imat, mintha biztatott volna s akkor egészen elvesztettem a fejemet. Ha hir-telen villant nem gyújt, egészen biztos, hogy magamhoz kapom.

A másik író: Szemtelenség lett volna!

Az ifju: Ne tessék közbeszólni, most nagyon kérem, ne tessék zavarni, mert

belezavarodom, pedig érzem, hogy soha életemben nem fogom elfelejteni azt az estét. Én életemben először álltam szemben ilyen gyújtogató asszonnal s ha hangos is voltam, mélyen benn a szivemben fojtogatott a félelem, amit talán vágnak is mondhatnék s néha olyan erővel tört fel bennem, hogy minden pillanatban attól tartottam hogy rögtön elkezdek zokogni. Nem voltam én kíváncsi se képre, se könyvekre, sőt egyenesen szét szerettem volna marcangolni őket, másról szerettem volna beszélni, de kénytelen voltam tempót tartani vele, egyrészt, hogy el ne áruljam gyengeségemet, másrészt be akartam pontosan tartani a feltételeket, hiszen csak úgy engedték meg önök, hogy elmehessek hozzá, ha min-denről hűségesen beszámolok. De meg-bocsássanak, az idő mult, ő még min-dig a lovairól beszélt velem olyan der-ült arccal, mintha nem is tudná, hogy mi megy végbe énbennem s végül is attól tartottam, hogy soha többé nem láthatom, soha ilyen alkalmam nem lesz többé és én nem tudtam ellent-állni a kísértésnek! Én Adrient meg-csókoltam...

Az egyik író: Szerencsétlen!

A másik író: Miért szerencsétlen? Mit jagsz? Jól tette! Mert mi himnuszo-kat szavaltunk neki, azt hiszed, hogy másnak is ezt a receptet kell követni? Légy nyugodt: Adriennek jobban tet-szett ez, mint a te bölcselőd a halál-ról. Én mondom magának, barátom, hogy maga tehetséges kezdő!

Az egyik író: A jobbik oldalán kezdte.

Este volt és bennünket, mint egy birkanyáját, beteretlek egy tágas hálószobába, ahol testvériesen sorakoztak egymás mellett a hófehér ágyak. Vetkőzni kezdtünk és mindnyájan éreztük, hogy valami nagy esemény van készülődésben. Azt hiszem, egyikünk sem tudott elaludni, én legalább ébren virrasztottam és kíváncsian hallgattam Vilmos császár szópólását s az Előimádkozó mormogását, valamint a Mérnök sóhajtozásait, amint néha kibuggyant belőle:

— A bányát — felépítettem...

Éjfélkor halk mozgolódás támadt a teremben. A takarók megemelkedtek, mint megannyi kísértet és a sötétben testvéri fejek nyújtózkodtak a plafon felé. Láttam, amint kollégáim felkúporodnak párnáikra, mint megannyi fekete gombolyag, majd az éjjeli lámpa vörös fényében megmozdultak és megindult a vándorlás a terem közepe felé. Az ágyak üresen tátongtak kétoldalt.

És szólott Illés próféta:

— Testvéreim, ti mind jók vagytok, okos a szívetek, és jó a fejetek és ti vagytok a jászol báránycái, ti vagytok az eljövendő Isten előhírnökei. Kérlek benneteket, ne aludjatok éjjel, hanem elmélkedjétek bűneitekről és ostorozzatok meg a bűnös testet, hogy kipárolgjon belőletek a bűnös Sátán, mert belőletek fog sarjadni az igazság világszája és ti mind jók lesztek és én is jó leszek.

Még beszélt volna, de többen a szavába vágta:

— Én visszahódítom elveszett birodalmamat — mondotta Vilmos császár. Reszkessenek a törökök!

A sebhelyes arcú férfi felugrott és hadonászni kezdett:

— Én, én, én — üvöltötte fuvolahangon.

Gyuri arccal bukott a földre és szájból fehér hab buggyant elő.

Erre én is kedvet kaptam a szónokláshoz.

— Kollektív testvéreim, ti kicserzett rabzolgák, áporodott gombák és bikafejű angyalok. Belőlem már rég kidöglött a butaság és békülékeny lábam kapálózza veri a jövő himnuszának taktusát. A természet folyadékaik fejünkre csurognak és mi leszünk a mag, amelyből zafatosan csirázik ki a jövőendő. Addig is zabáljátok és rugjátok bele az Elet hasába és rugjátok bele...

Jajj!

Rabszolgatartóink jöttek különféle kinzó eszközökkel, élükön két főrabzolgatartóval, ránk rohantak, mint éhes tigrisek és teljesítették fölöttünk a reakció megtorlását.

Azt hiszem, én is kaptam egy injekciót.

Szabadság!

Bolondvár, április 30.

A főrabzolgatartó azt mondta, hogy jobban vagyok és áttoloncoltatóit az ugynevezett D osztályba. Sőt; anyósom is valószínűleg érezni kezdte a lelkiismeret harapásait és intézkedett, hogy külön szobában helyezzenek el. Innen szabad volt kísértésem is. Egy ugynevezett ápoló állott rendelkezésemre, aki örökösen a sarkamban volt, hogy szolgálatomra lehessen. Ez az ember jó-

szívű volt és én megszerettem.

Uj barátommal egyszer kísértésem az utcára. Boldogan sóhajtottam föl, de csak úgy magamban, mert féltem barátomtól. Szabadság! Szabadság.

Megálltunk egy átjáróház előtt. Hatalmas ötlet cikázott elcsigázott agyamban és éreztem, hogy életem döntő fordulat elé érkezett,

— Várjon egy percig — mondottam barátomnak mézédés mosollyal.

És elindultam...

A szomszéd utcában boldogan omoltam az ott posztoló rendőr karjaiba.

(— nárt)

A megcsodálás babonája

De vajjon babona-e? Az új ember keletkezése, világrajövetele, a születés az életbelépés misztikumá talán azóta, mióta ember él a földön, egyaránt foglalkoztatja a hívőket és tudósokat, a hitetleneket és tudatlanokat. A természet minden titokzatos megnyilvánulása, a világegyetem minden olyan jelentősége, melyet érzékelnünk igen, de kielégítően magyarázni nem tudunk, azonkívül, hogy az embert az alapos megismerésre ösztökéli, tárgya a legbizarabb hiedelmeknek, babonáknak, téves magyarázatoknak, melyeket talán a tudomány már kétségbevonhatatlanul megcáfolt ugyan, de olyan mélyen gyökereznek a tömegek lelkében, hogy azokat onnan kiirtani alig lehet.

A megcsodálás, rácsodálkozás olyan fogalom, mely a néplelekben szintén tapasztalatok alapján fejlődött ki. Azoknak a jelenségeknek magyarázatára, amelyeket a nép a fogalomkörbe gyűjt, bizony a tudomány még alig-alig talált kielégítő magyarázatot. Elméletekben azonban nincs hiány. A fogalom annyit jelent, hogy a születendő gyermek (vagy az állatoknál a születendő utód) olyan tulajdonságokkal jön a világra, amelyeket nem örökölt senkitől, hanem amelyek az anyát terhessége idején ért káros befolyásoknak a következményei. Ezek a befolyások a legkülönbözőbbek lehetnek. A legtöbb esetben az a hit, hogy az anya látott, megnézett, megcsodált valamit és ez a látvány olyan változást okozott az ő testében, hogy az a változás a gyermek külsején válik észrevehetővé. Szoros kapcsolatban van ezzel a hittel a szemmelérés babonája és nincs az a kulturnemzete Európának vagy Ázsiának, hogy a többi földrészek féltve és egészen vad népeiről ne is beszéljünk, melyeknél a hit nyomaira ne akadnánk.

Annak igazolására, hogy ez a hit régóta benne él a néplelekben, elég,

ha egy klasszikus példát említnék, amelyet a Könyvek Könyve szolgáltat nekünk ama helyén, ahol leírja az élelmes Jákob eljárását, mellyel gazdája, Lábán fölött nagy ravaszul diadalt aratott és amely őt nagy vagyon birtokába juttatta. Jákob ugyanis tisztában volt azzal, hogyan lehet ezt a hitet realizálni és a saját hasznára fordítani. Mózes első könyvének XXX. része a következőképp írja le az esetet:

„Minden juhaidat megjáróm ma és elszakasztom a szeplős és tarka juhokat és mind a feketéket a juhok között, azonképen a szeplős és tarka kecskéket és olyan legyen azután az én jutalmam...

...Elvlasztá azért azon a napon a szeplős és tarka kosokat és mind a szeplős és tarka kecskéket, tudniillik, amelyekben valami fejrőség vala és minden feketét a juhok közül... És Jákob vett zöld nyár, mogoró- és gesztenyevesszőket és megtarkálá azokat fejéresen, hogy a vesszőknek megtetszenék a fejére. És helyezteté a megtarkált vesszőket a juhok elibe az itatóvárukba, hogy a juhok azokra nézve nézve fogadnának. És a juhok fogadnak vala a vesszők felett és ellenének vala a juhok csepegetett lábuakat, szeplőseket és tarkákat annakutána külön seregbe szakasztá ezeket a bárányokat Jákob és megnevedék annak okáért az a férfiu igen-igen és valának neki sok juhai."

Ha körülnézünk a későbbi birodalomban, özőnvel találjuk azokat a termékeket, amelyek ezzel a témával foglalkoznak, akár szépirodalmi feldolgozásban, akár a tudományos magyarázatot keresvén és bátran elmondhatjuk, hogy nemcsak a hivatásos tudósokat, hanem tanulni és tapasztalni vágyó embereknek nagy tömegét, ma is ép-ugy foglalkoztatja a kérdés, mint a régi, naivabb világban.

Rendszeres vizsgálatok alapján, komoly tudományossággal először Wiesmann szolt a kérdéshez, aki a telogonia (távolbanemzés) elméletével igyekezett magyarázatot találni azokra a tagadhatatlanul meglevő és a nagy tömegek által a legkülönbözőbb babonákkal, titokszertű jelzőkkel felruházott jelenségekre, melyek a kóros öröklés, jobban mondva a lelki-testi benyomások maradandó átörökítése kérdésénél szóba jöhetnek. Ez elmélet szerint a már megtermékenyített csirasejtet, mely teljesen az anya testének befolyása alatt áll, az anya vérkeringése által táplálják, bizonyos külső befolyások, esetleg az anya lelki élményei oly módon befolyásolhatják, hogy azok az utódok külsejét megváltoztatni képesek. Ugyanő hangsúlyozta már akkor, hogy ezeknek a benyomásoknak esetleg egyéb, az anya szervezetében végbemenő változásoknak olyan hatása is lehet, mely csak a jóval később születendő utódokban fog megnyilvánulni, Bizonyoságul hozta fel erre az azóta világszerte híressé vált Lord Morton kancáját, mely egy délafrikai vad lóval quaggával való párosítás után kevert korcsivadékok ellett, de évek múltán, tisztavérű arab ménektől született utódai is félreismerhetetlenül mutatták a quaggák jellemző vonásait. (Tulajdonképen ugyanerre a tudományosan is beigazolt jelenségre építi fel egy Németországban és újabban nálunk is nagy olvasottságnak örvendő író, Dinter, a „Vérontó bűn” című regényének egész сюжетjét.) Természetes, hogy ez a tudományos magyarázat nem elégítheti ki azokat, akik a megcsodálás olyan eseteire akarnak magyarázatot nyerni, midőn pl. az anya nagy tűzvész látáskor ijedten arcához kap és gyermeke, arcán tűzvörös, tányéralaku anyajegygyel születik. (Ide kell sorolnunk egyik kedvelt magyar ifjúsági írónknak ama elbeszélését is, melyben a szabadságharc idején egy becsületes muszka tiszt megkorbácsolt valami elfajzott magyar áruút és ennek az eset után született gyermekei arcán mindenütt ott van a korbács nyoma.) Az ilyen jelenségek már mégis csak a babonák körébe utalhatók. Igen valószínű, hogy minden egyes esetben visszafelé keresik az anyák és általában a babonára könnyen hajló tömegek a gyermekükön látott veleszületett torzképződmények, anyajegygyek, deformitások okait és az anya előéletében előforduló valamely rendkívüli eseményt teszik ezekért felelőssé.

Ami azonban az előbb említett elletet illeti, egyik legmodernebb, és legkiválóbb kutatója a fejlődés és örökléstani problémáknak, Greil szintén

s mikor melegezni akarunk, akkor látjuk, hogy a tűz már régen elaludt. Csengetni akarok a szobalánynak, mire Adrien elkapja a karomat.

Ó: Ne!... Majd mi meggyújtjuk.

Én: De nincs egy darab gyújtó sem idebent.

Ó: Akkor se! Majd lesz mindjárt.

Én: Faragok a zsebkéssel gyújtót.

Ó: Tegye el azt a bicskát! Van itt papír, újság, régi rongyok, kéziratok, legalább kiürítem a fiókjaimat! Ha kell, feltűzeljük az egész könyvtárt.

Az ifju: És itt mentségünkre hozom fel, hogy nem voltunk józanok. Én irigylem az örülteket és alkoholistákat, hogy meg tudják szerezni maguknak azt a végtelzen szabadságot, ahol már nincs semmi emberi érték. De míg tölük borzongom is, arra a mámorra, amelybe mi estünk, bele, egyre visszagondolok és nem hogy tisztátalanannak, hanem egyenesen harmatosnak és napfényesnek érzem magamat. Mert ugyebár: kinek ártottam én, vagy kit botrányoztattam meg azzal, hogy két nap óta, amióta nála voltam, nem alszom. Este ötkor mentem el hozzá és azóta minden este ötkor elindulok hazulról, noha tudom, hogy elutazott. Elmegyek a kapuig, fölrohanok a lépcsőkhöz és onnan nézem a csengő fehér gombját. A lépcsőházban nem akadályozok meg senkit a közlekedésben, a falhoz lapulok s az emberek olyan jók, észre sem vesznek s ha vetnek is rám egy futó pillantást, inkább a külsőmet vizsgálják s egyáltalán nem törekednek arra,

hogy behatoljanak az én titkomba. Az sem felháborító, hogy ilyenkor egy rőzszt szorongatok a kezemben, amelyet utolsó pénzemen vettem. Ebben legfeljebb az a szomorú, hogy nincs kinek odaadnom, mert a lakást bezárták és azok szeméből, akik a lépcsőházban jönnek-mennek, legtöbbször részvétet olvasok ki, ami nagyon jól esik, bár én úgy gondolom, hogy a tekintetem nem könyörgő, hanem ellenkezőleg, inkább zárkózott, komoly, sőt ha rámosolyognak, határozottan gögös vagyok. Ha aztán már nagyon utban vagyok, akkor lemegyek az utcára és már kétszer esett meg velem, hogy hajnalig állodogáltam, sétáltam a ház előtt, néztem a néma ablakokat s talán neveltséges voltam, de igazolni akarom önök előtt, hogy én már akkor, mikor a kandallóban tüzet raktunk, már nem voltam beszámítható állapotban. De ő sem.

Az egyik író: Mit kerülgeti?... Pezsgő volt?

A másik író: Maga, barátom, elveszett ember! Csak azt nem tudom, hogy mit akar azzal a kandallóval?

Az ifju: Rátérek, azonnal elmondom, csak Adrien igazolására is kénytelen vagyok még bizonyítékokat felsorolni, mert borzasztó dologt művelt s önök sohasem bocsátának meg neki, ha nem ismernék meg az akkori állapotát. Ez még a tüzkérés előtt történt. Meglátta, hogy a kabátom az egyik gombot már csak egy cénaszál tartja. Bármennyire is szabadkozottam, kisz-

ladt a dolgozószobájába és tűt, cernát hozott, felvarrta s együtt mulattunk az eseten, bár én sokáig tépelődtem magamban, hogy mi volt ez? Megalázás nem lehetett, mert olyan őszinte örömmel csinálta, hogy erre gondolni sem volt szabad. Gunyolódás sem volt benne, hiszen szívből kacagott fityegő jószágomon és hűtlen elhagyással vádolta. Vagy képzelődtem volna, hogy mégsem a gombon, hanem rajtam mulatott? Kétségemet a következő pillanatban már ő maga oszlatta el, mikor én arról panaszkodtam, hogy utközben locspocot fröcskölt a télikabátomra egy autó. Megbántam, hogy elmondtam, mert behozta a kabátomat és a szalon kis asztalán kikéfélt. Kikutatta a zsebeit, megnézte a jegyzeteimet s minden kusza szót külön meg kellett, hogy magyarázzak. És minden szó, ami köztünk esett, csodálatosan könnyű volt, hasonlított a virágzárporhoz. Ha a kezemhez ért a keze, ugyanazt az édes áramot érezte, mint én. Amelyik butorhoz hozzáérttem, azt megsimogatta s most már hihetetlennek tetszik előttem, de akkor azt mondta, hogy örökre emlékezni fog, hogy hol ültem, hol mit mondtam. Ime, láthatják, hogy az ő beszámíthatósága is erősen csökkent, talán a minimum volt, mert hiszen csak így érthető az a rettenetes tette, amivel be sem merek számolni önöknek.

Az egyik író: A kandalló?

Az ifju: Igen, a kandalló. Az a nagy márványoltár, amelyik előtt ő óráig

szokott elüldögelni, ha rossz hangulata van. Mondom, fa volt bőven, csak a parázs hamvadt el. Letérdeltem, fujni kezdtem s mikor felnéztem, előttem állt hosszú hófehér ruhájával s a karjai közt egy nagy fiókot tartott.

— Ezt rakja a fa alá! — mondta. Belemarkoltam a fiókba. Csupa levél volt. Az őn írása.

Az egyik író: Az enyém?

A másik író: Versek is voltak?

Az ifju: Igen. De azokat csak akkor hozta oda, mikor az első fiók tartalma nem volt elég.

A másik író: Az én verseimet?

Az ifju: Olyan lázasak voltunk, hogy se kimélet, se kegyelet, se tisztelt nem volt bennünk, a beszámíthatóság — de drága mester, hát miért ugrik fel, hallgasson végig, ne menjenek el mind a ketten, hát mit vétettünk mi? Én tudom, hogy zöld vagyok, hogy mindent nem kellett volna elmondanom, de ha már nekem halálos ellenségeim lettek, legalább neki bocsássanak meg, én raktam a tüzre őket és ő azt mondta, hogy soha még olyan jó meleg nem volt a házban, mint akkor!... Hiszen mind a ketten azért dolgoztak, hogy neki örömet szerezzenek. Tapsolt a tűznek, melegegett mellette — hát akkor miért haragszanak?...

Az egyik író: Nem érti ezt maga, öcsém! Majd ha maga is negyvenéves lesz, akkor majd magának is drágábbak lesznek az emlékek, mint a szerelem.

szót emel mellette, sőt ennek az elméletnek az alapján bővebb magyarázatokkal is szolgál. Ő ugyanis azt mondja, hogy egy teljesen idegen faj, (sőt esetleg azonos faj, de egyénileg, szerkezeti összetételben az anyától nagyon eltérő) apaállat teljesen át tudja alakítani az anyai szervezet kémizmusát. Ugyannyira, hogy a jóval később már fajilag, vagy egyénileg közel álló apától is korcsutódok fognak születni, amennyiben ezek a kémiai változások véglegesek, irreverzibilisek és nemcsak az anya szervezetében, de az utódok szervezetében is definitív eltéréseket okozhatnak.

Nem lehet csodálkoznunk azon, ha nemcsak a nagy tömegek, hanem a tudományosan művelt emberek köréből is egész szokatlan magyarázatokkal találkozunk. Így, hogy egyebet ne említsünk, Weininger igen egyszerűen hajlandó a szövevényes problémát oly módon magyarázni, hogy a női szerkezetet minden képes megtermékenyíteni, tehát minden befolyás, legyen az a testben materiális változást előidéző, avagy csak a lelki életet megzavaró is, láthatólag tudja az utódok testét-lelkét megváltoztatni. Ennek elfogadására még ha egészen objektívek akarunk lenni, a kutatások mai eredménye nem jogosít fel bennünket.

A probléma tehát, amint látjuk, nem olyan egyszerű. Bár e cikk címében babonának minősítettük a megcsodálást, be kell vallanunk, hogy bizonyos értelmezésben számot tarthat a legridegebb tudományos érdeklődésre is.

(-r.)

FAURA

Francesco Petrarca

I.

*Ti, kik figyeltetek változó dalomban
A bus sóhajra, mely táplálta lelkem;
Mikor még ifjan tévutamba keltem,
— Ah, többé nem vagyok már az, ami
[voltam!]*

*Reményem, lesz közöttetek, ki nyomban
Megérti bánatom' s hiu szerelmem',
Amelyet annyiképp megénekeltem,
S felém int megbocsátó szónalomban.*

*Ma már tudom, hogy szerzte a világon
Soká a gunynak tárgya voltam és e
Tudat piruiva készit magamba szállnom:*

*A tévelynek gyümölcse — ugy találom —
A bánat és annak beismerése,
Hogy földi lét s gyönyör csak balga
[álom!]*

II.

*Ha éltem mégis elnyúl oly sokáig,
Legyőzve kint és szenvedéseket,
Hogy szép szemednek, mely most rám-
[nevet,*

Kihunyini látom égető sugarit,

*Ha szinaranyhajad ezüstre váltik,
S virágnak már örülnöd nem lehet,
S fakóra vól az arc, mely szívemet
Most elcsittítja, ha zokogni vágyik,*

*Erőt majd akkor ad neki szerelmem,
Hogy számonkérjen, mit tőled kapok,
Sok szörnyű évet, órát és napot!*

*S ha aggkorod talán ezt tiltja tennem,
Irt ad, tudom, mit eddig nem adott,
— Elkésve bár — sebemre sóhajod!*

Olaszból fordította: Zoltán Vilmos

Beck János

papirkereskedése és könyvkötészete

NOVI SAD, Futaki ut 94.

Állandó nagy választék képeslap újdonságokban. Nagy raktár divatos, modern levélpapírokból.

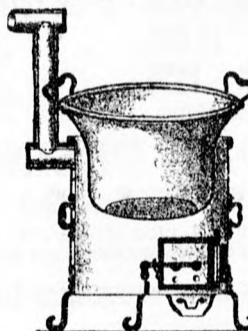
Iskolacikkek, író- és rajzszerek, képeslap albumok, emlékkönyvek a legolcsóbb árakon.

Géperőre berendezett modern könyvkötészet

Méz!

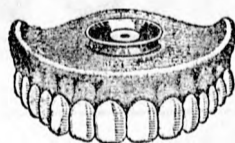
Szavatolt elsőrendű tiszta, természetes, kicsinyben és nagyban kapható **Mudroch A. nagyméheszetében.** Novisad, Vodnikova ulica 8. Vidékre 5 kgos postadobozokban 140.— din. franko. **Viszonteljárásútnak kedvezmény.**

VASA MALOČIĆ, rézműves
NOVI SAD, KISAČKA ULICA 32. SZ.

A Vajdaság legnagyobb lerakata mindenféle kész **pálinkafőző üstökben, rézüstökben és pléhüstházakban.** Megrendelésre végez ipari célokra mindenféle rézművesmunkákat és vállalja az összes e szakmába vágó megrendeléseket. **Szolid kivitel! Olcsó árak!**

SOKOLOVA-ZUKOVSKA

FOGORVOS
Rendel: 8-12 és 6-7
Futoski G.

KRAXNER nagyvendéglője, Novisad

Daranyi-ujtelep 1. szám (Kamenici-uti vasuti átjáró)

Tisztelt vendégeimnek, jóbarátaimnak, ismerőseimnek kellemes karácsonyi ünnepeket!

December hó 25-én (Karácsony első napján) a Novisadon közkedvelt

temerini VIDA Mihály tambura-zenekara

délután 4 órától reggel 3 óráig kuplékkal szórakoztatja a közönséget

1919-es termésű 18 fokos híres **ASZU (Ausbruch)**, 1921-es termésű 12 fokos karlócai **TRAMINER** és 1924-es rizling

MODERN

cserép kályhák

Csehslovák anyagból készült minden színben a legolcsóbb napi árban kaphatók

ÖKRÉSZ SÁNDOR

KÁLYHÁSNAÁL 10128 1-2

Novi Sad Futoski-put 15. szám.

Alapítva 1878.

SPIRSITZKY ANTAL

KEFEKÖTŐ ÁRUK GYÁRTÓJA

Novisad, Kralja Petra ul. 28. sz.

Raktáron tart fog-, fej-, kézi és ruha-keféket, mindentajtaju kőműves-, festő- és fényező-ecsetet, butor-porlót, kókusz- és gyékény-lábtörölőket- toll-porlót, valamint dörzsölő- és suroló-ruhák nagy választékban. 10142 1-1

URBÁN GREGEĆ

műasztalos Petrovaradin, Várfeljáróval szemben.

Készít a mai naptól alábbi árban:

- Hálószoza bükk fényezett 9000 D.
- Hálószoza bükk matt 7500 D.
- Hálószoza tölgy fényezett 10000 D.
- Hálószoza tölgy matt 9000 D.

garantált munka

Legújabb mintájú hálók különféle színben 12000 dinártól feljebb. Ebédlők legmodernebb minta 13000—27000 dinárig. Konyha komplet 2500 dinár, zománcozott. Írógép asztalkák amerikai rollós 650 dinár. Amerikai íróasztal rollós 2500 din., rolló nélkül 2000 dinár.

Legújabb szab. falalmány! Kiváló újdonság!

B.O.B. Beton-pénzszekrény-gyár R. T.

VUKOVAR

Táviratcim: Bob Vukovar. — Int. Telef. 56.

G Y Á R T és **SZALLIT** mindenféle

Acélbetonszekrényt,

Raktárszekrényt,

Tresorajtókat st.

a legerősebb és legszilidabb kivitelben. Vezérképviselet és egyeduralítás Jugoslávia részére:

GOLDSTEIN ÁRMİN

ügynöki és bizományi iroda VUKOVAR. Képviselet és bizományi raktár: **Krausz Ede** bu-torkereskedő Novisad. — **REKA** ügy-nöki iroda Novi Vrbas.

Feltétlen tüzbiztos! Teljesen betörésbiztos

FISCHER J. és FIA

NOVISAD.

Kralja Petra-ulica 23 szám
Tekintve az idény előhaladottságát

keztűük, harisnyák

leszállított árakban

Fűzők

raktáron és méret után.

Karácsonyi árak

Legrégibb szaküzlet!

7632 1-2

Válogatott szemű friss, egészséges

MARONI

érkezett és kapható az alanti üzletekben:

V. KOLARSKI, Kp. Alexandrova ul. 1. és

JOVAN KOLARSKI, Temerinska ul. 29.
10115-1-4

FOJT

KALAPFESTŐ INTÉZET

NOVISAD

Njegoseva (Andrássy) ulica 9.

Báli és menyasszonyi ruhaselymek,

Mindenfajta **selymek** az összes színekben, valamint minden egyéb **téli rőfösárúk** különösen mélyen leszállított árakon. **Teljes menyasszonyi kelengyék.** — Ajánlják **dusan felszerelt raktárukat** elismerten mérsékelt áron.

Letic i Mišić, Novisad, rőfös divatáru kereskedés

10152

Kralja Alexandrova ul. 4. (Városház mellett.) Telefon 131. szám.

1-3

VICS és KLEMM legmodernebb kárpitos műhely. N-Sad, Žitni trg 8.

Kardos hirdetőiroda hirdetései, Novisad.

M. GEORGIEVIĆ i DRUG

vaskereskedőház. Novisad, Kralja Petra ulica 5-7.

kellemes ünnepeket kíván régi üzletbarátainak. — Tudomásukra hozza, hogy nagy

mintaraktárát

saját házában, Kralja Petra ulica 5-ik szám alatt, a közeli napokban megnyitja.

Dynamók, motorok, transzformátorok stb. javítása és tekercselése végeztetnek jótállás mellett

Speciális szakműhelyben
Holiczky Károly

villamossági, gépjavitó műhely Novisad, Parnog Mlina ulica 8. (Gőzmalom-utca) — Sürgöncim „Technika“

BUTOR tömör keményfa, elsőrangú gyártmány.

Versenyen kívüli árak: Nagyban s kicsinyben.

Teljes hálószoba berendezés la keményfából 4400.- D-től feljebb
 „ ebédlő „ divatos 12.000.- „ „
 „ konyhaberendezés fehérén lakkozott 1950.- „ „
 Nagy választék minden fajta butorokban.

„DOMUS“ butorgyári BERENAT PESING
 lerakat NOVISAD
 MITROVICA Željeznička utca 105-107.
 Planička u. 9-11. sz.

Faszükségeit a legjobban és a legolcsóbban a

D. D. Eksploataciju Drva Novisad

(a Strand mellett) — Telefon 455.

szerezheti be. — Raktárunkon állandóan nagy választékban tartunk:

Fenyőfát F. T.

u. m.: deszka, lécz, zárléc, gömbrud és faragottfát,

Keményfát

gőzölt bükk, tölgy, javor, kőris, szilfát, azonkívül hársfa, valamint

tűzifát és faszenet.

LICHTSCHEIN MÁRTON és TÁRSAI

Mezőgazdasági és malom-gépek. — Motorok. — Szerszámok és szerszámgépek. — Famegmunkáló gépek. — Vízvezetési és fürdőberendezési cikkek. — Ipari és műszaki anyagok.

Központ:
KR. ALEKSANDRA UL. 17.
Tel. 126.

NOVISAD

Fióküzlet:
FUTOSKI PUT 6. SZÁM.
Tel. 296.

Sürgöncim: LICHTSCHEIN NOVISAD.

KÉPVISELETEK illetve LERAKATOK:

Hofherr - Schrantz - Clayton - Schuttleworth

Kirchner Ernő és Tsai R. T. Leipzig. — R. Stock & Comp. Berlin. — C. F. Martin Wien. — Wiener Armaturen & Maschinenbau A. G. Wien. — Első műkőgyár E. I. Heller Sandau.

INTERNATIONAL HARVESTER CORPORATION OF CHICAGO,
 Mc. CORMICK SZECSEKAVÁGÓK, EKÉK, BORONÁK, VETŐGÉPEK.

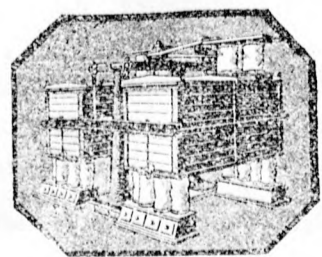
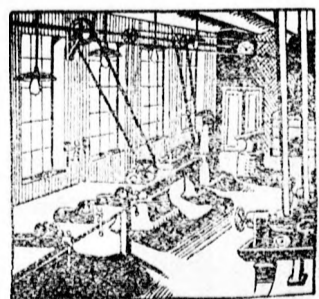
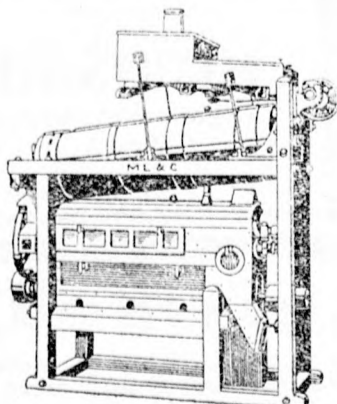
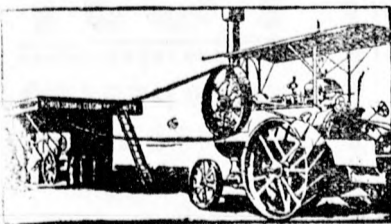
KUKORICAMORZSOLÓK erő-, láb- és kézi hajtásra.

CSÉPLŐGÉPEK.

Forrcsövek, Gall- és Ewartláncok. Ponyvák Olajozók. || Dobsinek. Kompozíció szijak. Rostalemezek. Kéziszerszámok.

Fa- és fémmegmunkáló gépek.

Eredeti Mc. CORMICK-féle TRAKTOROK.

Schmolka hirdetőiroda hirdetései, Novisad.

„GREINITZ“

VASIPARI- és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
NOVISAD

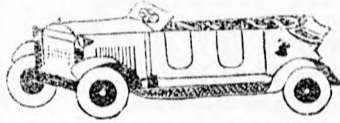
RAKTÁRON:

Vasgerenda és U-vas,
Rud.-, abroncs- és idomvas,
Patkó „Pudel“ szerkezeti, szerszám- és rugóacél,
Fekete horganyzott-, horgany- és fehérlemez,
Angol ón, ólom, serét,
Sodrony és sodronyszeg,
Sarok- és talpszeg, csizmapatkó, taks.
Lánc- és zablá-áru,
Épület- és BUTORVASALÁS
SZERSZÁMÁRU, RESZELŐ
Gyaluáru „Weiss“
Tengely „Winter“
Ekeáru V. és N.
Kereskedelmi öntvény,
FÜSTCSŐ, KÖNYÖK
Kályha és tüzhely
Zománczott lemez- és öntöttedény, husdaráló és

minden e szakba vágó vasáru

BÉRAUTÓJÁRAT

Temerin—Novisad között.

Indul Temerinből reggel 7 és d. u. 2 órakor.
Indul Novisadról d. e. 11 és d. u. 5 órakor.Állomás a Barth-féle vendéglősnél Jovana
Subotica u. 18. (ezelőtt Rézműves-utca, a
kis posta mellett.)

Viteldij oda és vissza szem. 65 Dinár.

Cseréphályha átrakását

és javítását
felelősség mellett,
mélyen leszállított árban
eszközömm.

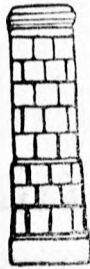
10127 1-2

ÖKRÉSZ SÁNDOR

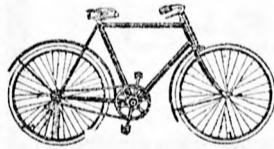
kályhás

NOVI SAD

Futoški-pút 15. szám.

Jung Henrik, Novisad, Žitni trg 19. (Buza-tér)

ajánlja t. vevőközönségének gazdagon
felszerelt raktárát, u. m. új varrógépeket
kerékpárokat, valamint kerékpár gummit,
és mindenféle alkatrészeket. Nagy választék
gramofon lemezekben. A legegészsé-
gesebb és a modern kor legolcsóbb központi
fűtés berendezését, a

4649-1-12

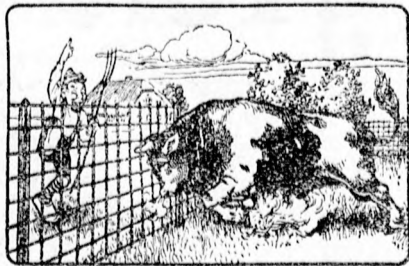
FUCHS JÓZSEF

egészségügyi berendezések műszaki vállalata
Novisad, Cara Dušana ul. (Gerich-féle újépület.)Tervezést készít: Központi fűtés, szellőztetés, víz-
vezeték, csatornázás, melegvíz termelés, gyógyfürdő
és szárító berendezéseket. Szivattyu és házi bio-
logiai szennyvíz levezető telepeket. A legegészsé-
gesebb és a modern kor legolcsóbb központi
fűtés berendezését, a

Narag-Classig fűtést,

amely a legtakarékosabb melegvízfűtés, kisebb
lakóházak, villák, vendéglők, különálló lakások,
kávéházak, irodák, mozik és más kisebb termek
stb. stb. részére.

10131-1-2

NARAG
CLASSIC
HeizungKérjen Herkules-fonatol
a vaskereskedésekben.Kérjen Herkules-fonatol
a vaskereskedésekben.

A szab. Herkules drótkerítés

a legjobb, legolcsóbb és a legszebb kerítés. Egyedüli gyártója Jugoszláviában:

KRAMER TESTVÉREK, NOVISAD,

sodrony- és vasszerkezeti gyár. Legnagyobb és legrégebb gyár e szak-
mában a belföldön.Szövet
Szabó kellé-
kek

és

Szörme-
árúk

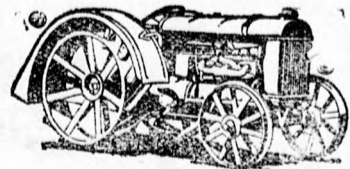
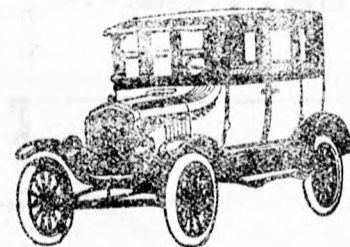
(10149-2)

Gyári lerakata:

SILESIA
NOVISAD.Az SHS állam legnagyobb szétkül-
dési áruháza. Ajánlja uriszabóknak
a duggazdag mintagyűjteményét.Lincoln Ford Fordson
CARS-TRUCKS-TRACTORSSzemély autók. — Teherautók.
Traktorok. — Motorekék.Automobil, motor és traktoralkatré-
szek. — Az összes autókellékek.Eredeti gyári ár. Szolid
és pontos kiszolgálás.

Gazdag raktár.

Eladási iroda és lerakat:

ANDRIJA KRIŽAN
NOVISAD.Autorizált Lincoln, Ford és Fordson
képviselő, Dunavska ul. 8.

Alapított 1873.

10 kiállításon kitüntetve.

HERC és FIA

Szalámi-, zsir-, és füstöltárúk gyára
KARLS DORF (Bánát S.H.S.)

SZÁLLIT:

I-a TÉLI és SONKA SZALÁMIT,
továbbá sonkát, rolát, karrét, husos
csemege-, paprika és császársza-
lonát különféle kolbászárut, vala-
mint tiszta sertézsírt.

Schmolka hirdetőiroda hirdetései, Novisad.

**Lombfűrész szerzők,
Lombfűrész vasalások,
Lombfűrész deszkák,
Lombfűrész minták**

nagy választékban

Schlotter Oszkár cég-
nél Novisad, Futoški put 18.

Kérjen képes árjegyzéket!

Villanyerőre berendezett

Zsák Ponyva

GYÁRTÁS

SCHLOSSBERGER és HERED

NOVISAD

Futoski put 13.

Telefon: 531. Távirat: Hessian.

KOMLÓSDRÓT

cinezett és fekete 34, 38, 42, 46, 50, 55, 60, 70. számban szállítok mielőbbi szállítási időre vagon számra és kisebb tételekben is, versenyen aluli áron bármely vasuti vagy hajó állomáshoz költségmentesen állítva. — Vasárnap állandóan nagy választékban raktáron a legolcsóbb árak mellett.

Kérje árajánlatomat!

KUSZLI GYULA
vaskereskedés

10132 1-6

Novisad, Temerini ut 8.

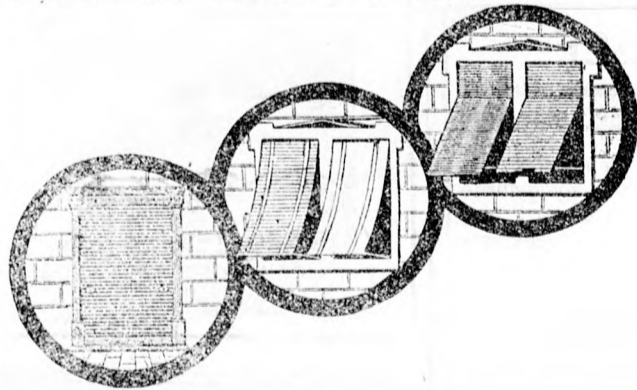

Használt zsiltepengéket automatikusan élesíték darabonként 1 dinárért.

BOROTVÁKÁT szakszerűen élesíték és fenék, hasonlókép élesíték ollókat, konyhakéseket husvágókéseket stb. Állandó raktáron **Pollárt borotva**, 27, 28, 72, 77. szám valamint **Solingen** 25, 59, 1². Postamunkát 3 nap alatt végzek és 10133 1- szállítok.

Schwab József

villanyerőre berendezett műköszörlőde.
Novisad, Primorska (Vásár u) 10., a Sándor király kaszárnyánál.

REDŐNYÖK

minden nemben, ugymint

A C É L

Fiók: Beograd, Dositijeva ul. 51.

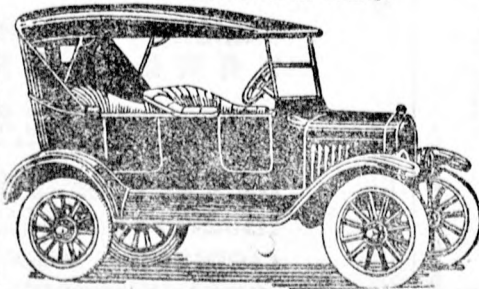
„ESSLINGEN“-féle **FA ZSALUABLAK** és **VÁSZON**

továbbá az összes mű- és épületlakatásuk, valamint **TEHERFELVONÓK** gyártása

Bernold Szilveszter, Novi Sad

Alap. 1885. A gázgyárral szemben. Telef. 234.

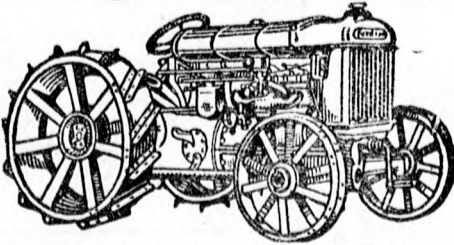
Ford
THE UNIVERSAL CAR.

FORD AUTÓK
személy és teherautók

FORDSON TRAKTOROK
és SACK ÉKÉK

Fordson

valamint az összes alkatrészek kaphatók.

Löbl Sámuel és fiainál aut. LINCOLN FORD
FORDSON képviselő **B. Palánka**
Telef. 32. Rayonképviselője a MÁV cséplőszekrényeknek Távirat: Löbl

A novisadi 1923. iparkiallitáson aranyéremmel kitüntetve.

Zsákok juta, len és kenderből minden méretben, liszt, korpa, só, cukor, szilvának stb. stb. Gyapju és tollzsákok, szalmazsákok kikészítőtelepe. Jutahessianok és lenszövetek minden minőségben. Használt zsákok nagybani eladása.

Ponyvák vagon, cséplőgép és egyéb célra rendelésre 24 óra alatt elkészülnek. Olcsó beszerzési forrás minden vastagságu és minőségű

Zsinegekben kötélárúk, halászati cikkek kerti és tűzoltó tömlők, malom hevederek, takarók speciális külföldi zsinegek és fonalak.

Schiff Ábrahám zsák, zsinog és ponyva nagykereskedő, zsák és ponyva kölcsönző

Főüzlet: Novi Sad, Futoski p. 4. Tel. 403. Sürgőnycim: JUTESIF.
Fiókok: Bécs, Budapest, Zagreb. — Fiók: Beograd, Karadjordjeva ul. 21., a hajóállomással szemben. Tel. 29-25. Sürgőnycim: KANAPIA.
Kivánatra külön árajánlattal szolgálunk.

FRITSCH FRIGYES

lakatos és mechanikai gépműhely **NOVISAD Željeznička u. 41.**

Vasszerkezetek, idomvasablakok, rácsok, gépjavitások, szerelések, esztergályos és szerelési munkákat a legjutányosabb árban, autogenheggesztés. Lakatossegéd és tanoncok felvételnek jó fizetéssel. 10148

Füüdőberendezések

csövek, légszusz-, víz- és gőzvezetési felszerelések, szerzők és műszaki cikkek raktára.

Handler & Grossmann, Novisad
Futoški put 9. Telefon 434.